ترانسپورټ او هوايي چلند وزارت
د عامه اطلاعاتو او نشراتو رياست

ترانسپورټ او هوايي چلند

مجله

علمي | معلوماتي | فرهنگي

لاجورد دهليز او اقتصادي فرصتونه

پرله‌پسې ۱۱ګڼه
د ۱۴۰۴ کال ګلورمه

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِينَ۝ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ

عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ۝ وَعَلٰى آلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ اَجْمَعِينَ۝

بسم الله الرحمن الرحيم

په مطبوعاتو، مخابرو او ليکنو کې د سپکو سپورو د نه ويلو په هکله

د عاليقدر امير المؤمنين حفظه‌الله فرمان

ګڼه: (٤٦/ج٢)

نېټه: ١٤٣٨/٨/١٠هـ.ق

مجاهدين به په مطبوعاتو او مخابرو او نورو ليکنو او محاوراتو کې دښمن ته ښکنځل او سپکې سپورې نه وايي چې دښمن د مجاهدينو سپکاوي ته بهانه جوړه کړي او دا مناسب عمل هم نه دی بايد اجتناب ورڅخه وشي.

والسلام

امير المؤمنين شيخ القرآن والحديث مولوي

هبة الله اخندزاده حفظه الله تعالى

ټرانسپورټ او هوايي چلند
مجله

علمي | معلوماتي | فرهنگي

د ۱۴۰۴ل کال ځلورمه، پرلپسې یولسمه ګڼه

امتیاز خاوند:	ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت
خپروونکی:	د عامه اطلاعاتو او نشراتو ریاست
مسئول مدیر:	نورالله غازي
کتنپلاوی:	مولوي محمد موسی غزنوي، مولوي راز محمد المظهري احمد جاوید فیضي، سید جاوید محبوب، احسان الله سعادت مدني، حکمت الله آصفي، عزیز الرحمن فراجغاني
خبریالان:	عبدالحلیم حلیمي، مجیب‌الرحمن مشعل او فرمان‌الله ارشاد
عکس اخیستونکي:	روح الله هنرجو، محمد ایمل سمون
ډیزاینر:	عبدالغني افغان
پته:	انصاري واټ، ملي راډیو ټلویزیون ته څېرمه ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت
اړیکې شمېره:	۰۲۰۲۹۲۳۲۹۶ (۹۳)+
ایکسپانه:	DChInd@
ویبپانه:	www.mota.gov.af

یادونه: له سرلیکني پرته د نورو لیکنو سپیناوی د لیکوالانو پر غاړه دی. د مجلې له مقالو ګټه اخیستنه د سرچیني په یادولو سره جواز لري.
ټرانسپورټ او هوايي چلند مجله د ټرانسپورټ او هوايي چلند اړوند هغو مقالو او مطالبو ته په خپلو پاڼو کې ځای ورکوي،
چې بل ځای نه وي خپرې شوې.

په دې ګڼه کې:

لاجورد دهلېز او اقتصادي فرصتونه (سرلیکنه)	۱
د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت د قدرمن مقام لخوا پیغام!	۲
د افغانستان هوايي ډګرونه (لړۍ)	۳
په اسلامي نظام کې د رهبرۍ ارزښت او مسئولیت	۹
د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت تاریخچه	۱۳
کړنې او لاسته‌راوړنې	۱۹
د سیمه‌ییزو همکاریو د پراختیا په لور ګامونه	۲۱
تقویت نظم ترانسپورتی در کشور	۲۳
د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت د ۱۴۰۴ل کال پراختیايي پروژې	۲۵
انتقال مصؤن مسافران میان افغانستان و ایران	۲۷
د نړیوال واټ ټرانسپورټ پراختیا لپاره مهم ګام	۲۸
تطبیق سیستم ردیاب در وسایط ترانسپورتی	۲۹
د خوندي او معیاري هوايي خدمتونو په لور ګامونه	۳۱
نصب و فعال‌سازی دستگاه‌های پیشرفته هواشناسی	۳۳
افغانستان ته د الوتنو زیاتوالی	۳٤
د درېیو میاشتو په موده کې د ځینو ترسره شویو غونډو، لېدنو او...	۳۵
په هوايي چلند کې دمرغانو او ژوو د خطرونو مدیریت	۳۹
په دوبۍ کې د نړۍ چټک ښاري ټرانسپورټي سیستم پیل	٤۱

سرلیکنه

افغانستان د تاریخ په اوږدو کې د تمدنونو، کلتورونو او سوداګریزو کاروانونو د تېرېدو ځلورلارې پاتې شوی دی. د همدې تاریخي نقش یوه مهمه بېلګه د لاجوردو لرغونې لاره ده، هغه مسیر چې زرګونه کاله وړاندې یې د افغانستان لاجورد د مصر، بین‌النهرین او اروپا بازارونو ته رسول.

دا لاره د توکو لېږدولو تر څنګ د کلتورونو، افکارو او تمدنونو د نښلولو یو مهم پُل هم و. د وړښمو له مشهورې او لویې لارې سره، چې د لاجورد له لارې څخه وروسته مشهوره شوه، د لاجورد مسیر یو ځای کېدل د افغانستان جغرافیوي اهمیت لا پسې زیات او روښانه کړ. د همدې تاریخي مسیر معاصره بڼه د «لاجورد دهلیز» په نوم بیا راژوندۍ شوې ده، داسې یو اقتصادي دهلیز چې افغانستان له ترکمنستان، اذربایجان، ګرجستان او ترکیې له لارې اروپا سره نښلوي. دا دهلیز د وچې لارې له هغو مهمو بدیلو لارو څخه ده، چې افغانستان له دوديزو محدودو لارو راوباسي او نړیوالو بازارونو ته یې لاسرسی اسانه کوي.

د لاجوردو دهلیز اقتصادي ارزښت څو اړخیز دی، له یوې خوا د صادراتو د پراختیا، د ټرانزېټ د چټکتیا او د سوداګریزو لګښتونو د کمښت زمینه برابروي او له بلې خوا د سیمه‌ییز اتصال، سیاسي تعامل او اقتصادي همکارۍ لپاره نوې دروازې پرانیزي. د دې مسیر له لارې د افغانستان کرنیز محصولات، لاسي صنایع او معدني سرچینې په چټک او خوندي ډول نړیوالو بازارونو ته رسېږي، چې له دې سره کورنۍ اقتصاد پیاوړی کېږي او کاري فرصتونو د رامنځته کېدو لامل ګرځي. په همدې لړ کې د ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت وروستي عملي ګامونه د پام وړ دي. د تورغونډۍ بندر له لارې د لاجوردو مسیر په کارولو سره د صادراتي محمولو لېږد د دې څرګندونه کوي چې افغانستان د سیمه‌ییز ټرانزېټ په برخه کې عملي مرحلې ته داخل شوی دی.

د ۱۴۰۴ل کال په وروستیو میاشتو کې له تورغونډۍ بندر څخه اته صادراتي محمولې، چې وچې مېوې، مربا، بخاردیګونه او نور توکي پکې شامل وو، د ترکمنستان، اذربایجان، جورجیا او ترکیې له لارې اروپا او نورو نړیوالو بازارونو لکه سعودي عربستان، امریکا متحده ایالاتو، استرالیا او هالېنډ هېوادونو ته ورسیدې. سربېره پر دې د اړوندو وزارتونو او خصوصي سکتور ترمنځ وروستۍ ناستې او همغږي په ځانګړي ډول د نړیوال واټ ټرانسپورټ (TIR) سیستم د پلي کېدو هڅې، د دې ښکارندویي کوي، چې افغانستان هڅه کوي خپل ټرانزېټي ظرفیتونه معیاري او عصري کړي. د تیر سیستم پلي کېدل کولای شي د سرحدي تشریفاتو د کمښت، د وخت د سپما او د سوداګریزو توکو د خوندي لېږد په برخه کې مهم بدلون راولي. په ټوله کې د لاجوردو دهلیز فعالول د افغانستان د اقتصادي خپلواکۍ، سیمه‌ییز رول او نړیوال اتصال لپاره یو ستراتیژیک ګام دی.

که د دې مسیر د پیاوړتیا لپاره روانې هڅې دوام وموميي، افغانستان به د سیمې د اتصال په محور بدل او خپل تاریخي نقش به یې په نوې بڼه راژوندی کړی وي.

د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت

د قدرمن مقام لنډ پیغام!

په ۱۴۰۴المریز کال کې د افغانستان په ټرانسپورټي او هوايي چلند سکټور کې ډېر بنسټیز او مهم کارونه ترسره شوي دي. د هوايي ډګرونو پراختیا او معیاري کولو په موخه ډېرې پروژې پلي شوې، چې په نتیجه کې یې د هېواد له پنځو نړیوالو او ۲۲ کورنیو هوايي ډګرونو څخه څه باندې ۱۲ زره داخلي او نړیوالې الوتنې ترسره شوې او لږ تر لږه ۱.٦ میلیونه مسافر لېږدول شوي دي. اوس مهال د دوو کورنیو شرکتونو تر څنګ ۱۰ نړیوال هوايي شرکتونه افغانستان ته منظمې الوتنې کوي، چې دا زمونږ د هوايي سکتور د پرمختګ ښه بېلګه ده.

په ځمکني ټرانسپورټ کې هم مهمې لاسته راوړنې ترلاسه شوې؛ د یو کال په موده کې ۱۸۵ نوي ټرانسپورټي شرکتونو جوازونه ترلاسه کړي، د ټرانسپورټي تاسیساتو، چې په دې کې ترمینلونه، تیرپارکونه، اداري ودانۍ او نور تاسیسات شامل دي، څه باندې ۳٦ پروژې پیل شوې چې ارزښت یې له درې میلیارده افغانیو څخه هم زیات دی.

یو له مهمو لاسته راوړنو څخه د (لاجورد) له تاریخي لارې نړیوالو بازارونو ته د افغانستان سوداګریزو محمولو لېږد دی، چې د ۱٤۰٤ل کال په وروستیو میاشتو کې له تورغونډۍ بندر څخه اته صادراتي محمولې، چې وچې مېوې او نور توکي پکې شامل وو د ترکمنستان، اذربایجان، جورجیا او ترکیې له لارې اروپا او نورو نړیوالو هېوادونو بازارونو ته رسېدلي، چې دا زمونږ د سوداګرۍ د تنوع او پراختیا لپاره یو ستر ګام دی. اوس افغانستان هغه ازاد هېواد دی، چې د هېڅ یو هېواد په انحصار کې نه دی. مونږ له ډېرو هېوادونو سره ښې اړیکې لرو، چې دا اړیکې د سوداګرۍ تر څنګ په ټرانسپورټي پراختیا او ټرانزیټ کې هم مهم رول لري. زمونږ هوايي حریم هم د زرګونو عبوري الوتنو شاهد و، چې دا زمونږ د جغرافیايي موقعیت ستراتیژیک ارزښت او د فضا خوندیتوب ښیي. دا ټولې لاسته راوړنې د وزارت د همکارانو او ټولو هېوادوالو په ګډو هڅو سره ترلاسه شوې دي. مونږ ژمن یو چې په راتلونکي کې هم د هوايي او ځمکني ټرانسپورټ خدمات نور هم معیاري او پراخ کړو، ترڅو زمونږ هېواد د سیمې یو مهم ټرانسپورټي مرکز وګرځي.

الحاج ملا محمد فاضل مظلوم

د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزیر

د افغانستان
هوايي ډګرونه

(لړۍ)

پرله‌پسې اتمه برخه

افغانستان چې د جغرافيايي موقعيت له کبله په هسکو غرونو پوښل شوی هېواد دی او ځينې سيمې يې له طبيعي پلوه له مرکز لرې پرتې دي؛ نو له همدې کبله اړتيا لري، چې د هوا له لارې له مرکز او نورو ولايتونو سره ونښلول شي. هوايي ډګرونه د هېواد د جغرافيايي واټنونو د لنډولو، د بېړنيو حالاتو د مديريت، اقتصادي راکړې ورکړې او ټولنيزو اړيکو د پياوړتيا مهمې دروازې بلل کېږي. په دې ليکنه کې د هېواد شپږو مهمو هوايي ډګرونو ته کتنه شوې ده: د بدخشان درې هوايي ډګرونه (درواز، شغنان او خواهان) چې د غرني او سرحدي جغرافيې له امله ځانګړی ارزښت لري او همداراز د ګردېز، زابل او ميمنې هوايي ډګرونه چې هر يو په خپله سيمه کې د ټينګښت، پرمختګ او خدمتونو مهم مرکزونه دي. که څه هم د دغو هوايي ډګرونو تخنيکي کچه، تاريخ او ظرفيتونه يو له بله توپير لري، خو ټول په ګډه د افغانستان د هوايي شبکې مهمې کړۍ جوړوي. دا مقاله هڅه کوي چې د دغو هوايي ډګرونو تاريخي مخينه، تخنيکي ځانګړتياوې او اوسني وضعيت رڼا واچوي، تر څو لوستونکي د هېواد د هوايي بنسټونو له اهميت او رول څخه هر اړخيز انځور تر لاسه کړي.

د بدخشان درې هوايي ډګرونه

بدخشان د افغانستان له هغو ولايتونو څخه دی، چې جغرافيه يې سخته، غرونه يې هسک او لارې يې اوږدې دي؛ خو همدغه جغرافيې ته په ليدو اړتيا پېښېږي، چې د هوا له لارې له مرکز سره ونښلول شي او په دې برخه کې ورته ځانګړې پاملرنه وشي. دا ولايت څلور هوايي ډګرونه لري، چې يو يې د فيض‌اباد هوايي ډګر دی او معلومات يې په تېره ګڼه کې خپاره شوي دي. په دې ليکنه کې د بدخشان د درېيو نورو هوايي ډګرونو: درواز، شغنان او خواهان لنډ تاريخ او ځانګړتياوې درسره شريکوو.

درواز هوايي ډګر

درواز هوايي ډګر د بدخشان ولايت په درواز ولسوالۍ کې موقعيت لري. دا هوايي ډګر د سمندر له سطحې شاوخوا ۱۳۲۰ متره لوړوالی لري او د جغرافيايي موقعيت له کبله د اهميت وړ بلل کېږي. د دې هوايي ډګر د سروې چارې په ۱۳۴۵ کال کې د انجنير هلمن او انجنير محمد ظاهر له لوري بشپړې شوې. د ودانولو چارې يې د مالي مرستو په مټ د انجنير بنايي تر نظر لاندې ترسره شوې او په ۱۳۴۷ل کال کې يې چارې پای ته رسيدلې دي.

درواز هوايي ډګر شاوخوا ۶۵۴ متره اوږده او ۳۰ متره پلنه شګلنه ځغاستليکه لري. درواز جغرافيايي پلوه له مرکزي سيمو لرې پرته سيمه ده؛ همدا لرې‌والی د دې هوايي ډګر ارزښت زياتوي. دا هوايي ډګر په بېړنيو حالاتو کې د مرستو او بېړنيو خدمتونو لپاره حياتي رول لري.

نږدې نور هوايي ډګرونه شغنان او خواهان دي، چې ټول د بدخشان په جنوبي او سوېل ختيځو سيمو کې موقعيت لري. دا هوايي ډګرونه د بدخشان ولايت لپاره د هوايي شبکې يوه مهمه کړۍ ده، چې د غرنيو سيمو د نښلولو لپاره ځانګړی اهميت لري.

شغنان هوايي ډګر

شغنان هوايي ډګر د بدخشان ولايت په لرې پرته او يوې غرنۍ ولسوالۍ د شغنان په سيمه کې موقعيت لري. دا کوچنۍ هوايي ډګر د پامير د غرونو په لمنه کې، د افغانستان د شمال ختيځ په پای کې جوړ شوی او له جغرافيايي پلوه ځانګړی اهميت لري.

د شغنان هوايي ډګر د سروې چارې په ۱۳۴۵ل کال د انجنير هلمن او انجنير محمد ظاهر له لوري ترسره شوې. د دې هوايي ډګر اوږدوالی شاوخوا ۷۵۰ متره او پلنوالی يې ۳۰ متره ټاکل شوی و. د ودانولو چارې يې د سيمې د اوسېدونکو په مرسته، د انجنير محمد ظاهر تر نظر لاندې دوه کاله وروسته په ۱۳۴۷ل کال کې بشپړې شوې، چې په دې لړ کې اړوندې ودانۍ هم جوړې شوې. دا هوايي ډګر شګلنه ځغاستليکه لري او د سمندر له سطحې شاوخوا ۲۰۴۲ متره (۶۷۰۰ فوټه) لوړوالی لري او د کوچنيو الوتکو د ناستې او پورته کېدو لپاره مناسب ګڼل کېږي.

د شغنان هوايي ډګر تر ټولو مهمه ځانګړنه سرحدي موقعيت دی. د دې هوايي ډګر پورې غاړې ته په تاجکستان کې د خاروغ هوايي ډګر موقعيت لري. دواړه هوايي ډګرونه يوازې شاوخوا (۰.۶) کيلومتره واټن لري او د سيند په وسيله سره بېل شوي دي. همدغه نږدېوالی شغنان هوايي ډګر ته سيمه‌ييز او ستراتېژيک اهميت وربښي.

په ټوله کې شغنان هوايي ډګر که څه هم کوچنی دی، خو د جغرافيايي موقعيت او سرحدي ارزښت له مخې د بدخشان د هوايي شبکې مهم هوايي ډګر بلل کېږي.

خواهان هوايي ډګر

خواهان هوايي ډګر د بدخشان ولايت په غرنۍ او سرحدي سيمه کې موقعيت لري او د سمندر له کچې شاوخوا ۱۰۴۰ متره لوړوالی لري او د جغرافيايي محدوديتونو له امله ځانګړی ارزښت لري.

خواهان هوايي ډګر د ځغاستليکې لومړنی اوږدوالی ۶۵۰ متره او سور يې ۳۰ متره و. دا هوايي ډګر په ۱۳۴۵ل کال کې د انجنير هلمن او انجنير محمد ظاهر له لوري سروې شو او په ۱۳۴۷ل کال کې د سيمې د خلکو په مرسته د کوچنيو الوتکو د ناستې او پورته کېدو لپاره چمتو شو. د خلکو ونډه د دې پروژې په عملي کېدو کې د يادونې وړ ده. وروسته له سياسي بدلونونو، د (ياک-۴۰) ډوله الوتکو د ناستې او پورته کېدو لپاره د ځغاستليکې اوږدوالی ۱۰۵۰ مترو ته وغځول شو.

د درواز، شغنان او خواهان هوايي ډګرونه که څه هم د اندازې له پلوه کوچني دي، خو د ستراتېژيک اهميت له مخې ارزښتناک بلل کېږي. د بدخشان غرنۍ جغرافيه، لرې والی او موسمي ستونزې دا ايجابوي چې هوايي زېربناوې پياوړې وساتل شي.

که د دغو هوايي ډګرونو تخنيکي پراختيا، د ځغاستليکو معياري کول او اړوند تأسيساتو ته پاملرنه وشي، نو بدخشان به د هېواد له نورو برخو سره لا چټکه او خوندي هوايي اړيکه ولري.

ګردېز هوايي ډګر

ګردېز هوايي ډګر چې د پکتيا ولايت په مرکز کې موقعيت لري، دا هوايي ډګر د پاچا محمد ظاهر شاه د پاچاهۍ پر مهال په ۱۳۴۵ل کال د سروې چارې د هماغه وخت د ټولګټو وزارت د متخصصينو له لوري، د انجنير ګل علم په همکارۍ ترسره شوې. د ياد هوايي ډګر د ځغاستلیکې اوږدوالی شاوخوا ۲۰۰۰ متره او پلنوالی يې ۴۵ متره په پام کې نيول شوی و او د ياد هوايي ډګر، چې په شاوخوا ۳۱۳ جريبه ځمکه کې جوړ شوی دی، نورې ودانيزې چارې يې په ۱۳۵۹ل کال کې بشپړې شوې، چې هغه مهال د پکتيا ولايت لپاره يو ستر پرمختګ بلل کېده.

ترمينل، ټاور او رمپ

د ګردېز هوايي ډګر اوسنی ترمينل په ۱۳۸۴ل کال کې جوړ شوی دی. دا ترمينل په يو وخت کې د شاوخوا پنځوسو کسانو د ځايېدو ظرفيت لري او همدارنګه د څار برج او رمپ (د الوتکو د تمځای ساحه) لري، چې هغه هم د ترمينل سره يو ځای جوړ شوي دي، چې بيا رغونې ته اړتيا لري. د متخصصينو په باور که چېرې د ګردېز هوايي ډګر ځغاستلیکه او اړوند تاسيسات ورغول شي، نو د الوتنو ظرفيت به لوړ شي او د نورو لويو الوتکو د ناستې او پورته کېدو زمينه به هم برابره شي. اوس مهال د ګردېز هوايي ډګر څخه يوازې کوچنۍ الوتکې ګټه اخلي او په اونۍ کې تر دوه الوتنې ترسره کېږي. همداراز د چورلکو لپاره کارول کېږي.

اوس په ګردېز هوايي ډګر کې د هواپېژندنې پرمختللی ستېشن لګول شوی دی، چې پر وخت او دقيق معلومات وړاندې کوي او د الوتکو د خوندیتوب لپاره حياتي ارزښت لري.

که د ګردېز هوايي ډګر بيا رغونې ته پاملرنه وشي، له دې سره به د الوتنو ظرفيت لوړ او د دې ولايت خلکو ته به اسانتياوې برابر شي او دا ولايت به د هوا له لارې له نورو ولايتونو او پلازمېنې سره ونښلول شي.

زابل هوايي دګر

د زابل هوايي ډګر چې د کلات ښار شمال په شپږ کيلو متري کې موقعيت لري، په شاوخوا ۷۶۰ جريبه ځمکه کې جوړ شوی، چې د پراخوالي له مخې د سوېلي سيمو له مهمو هوايي ډګرونو څخه شمېرل کېږي.

د زابل هوايي ډګر يو مهم امتياز د هغه اساسي ترمينل ودانۍ ده، چې چارې يې په ۱۳۹۳ل کال د لړم مياشتې په ۲۲مه نېټه د ۲۷ميليونه افغانيو په لګښت د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت په مالي لګښت پيل او د يو کال په موده کې سر ته ورسيدې. دا ترمينل درې پوړيزه ودانۍ لري، چې په بنسټيز ډول جوړه شوې او د اداري او مسافرو د خدمتونو لپاره مناسب جوړښت لري.

په ياد هوايي ډګر کې ځغاستلیکه، د الوتکو تم ځای او ټکسي‌وې (د الوتکو د تګ راتګ فرعي ليکې) جوړې شوې دي؛ خو دا ټولې برخې تر اوسه په خامه بڼه دي، چې په اساسي ډول جوړونې ته اړتيا لري. که د دې برخو اساسي جوړونه او بيارغونه وشي، نو زابل هوايي ډګر به د کورنيو الوتنو ترڅنګ، د نورو تخنيکي خدمتونو وړتياوو څخه هم برخمن شي.

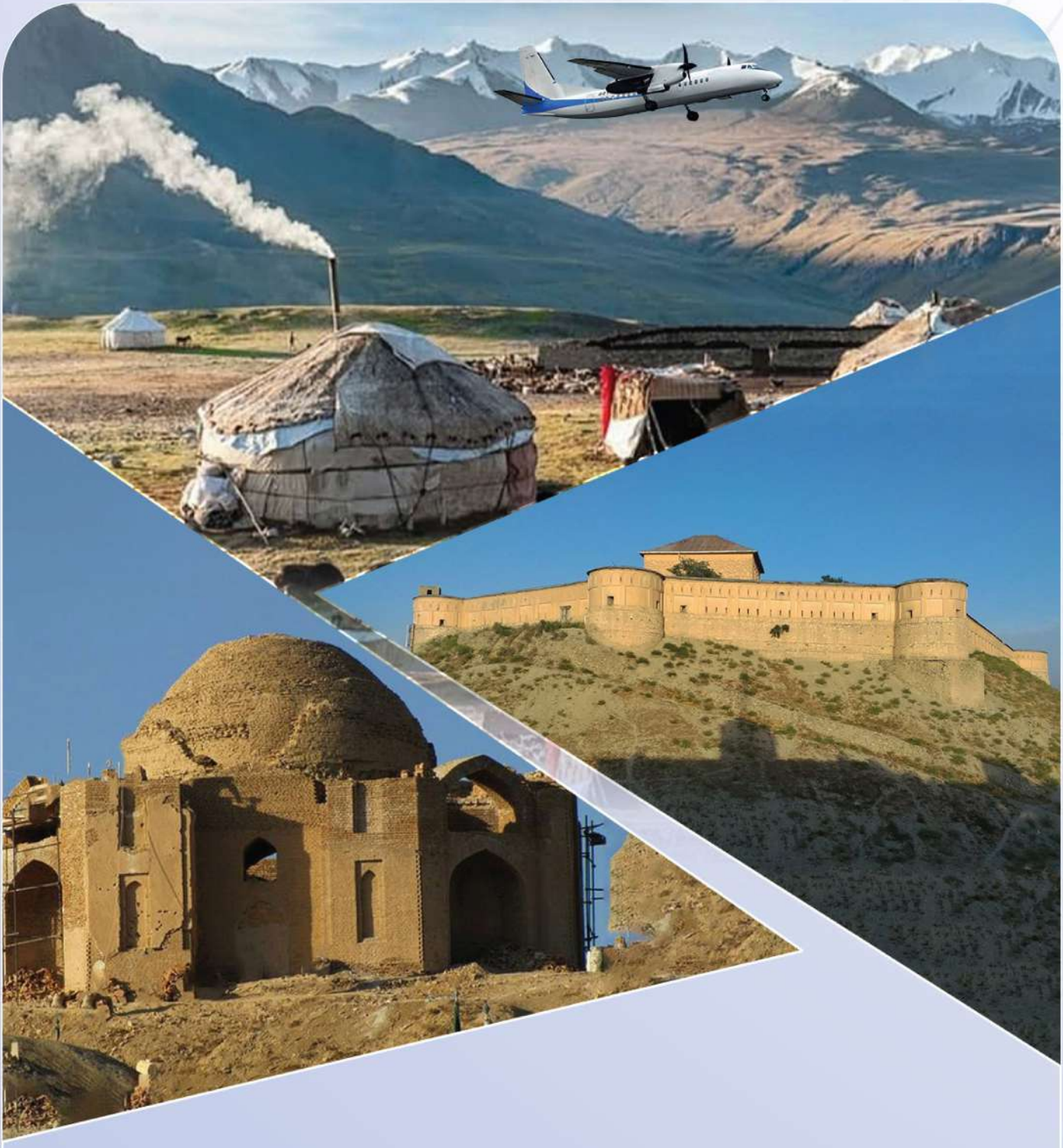
د هوايي ډګر له څلور خواوو اغزن سيم (فېنس) چاپېر شوی دی، خو د دې سيم ځينې برخې د وخت په تېريدو خرابې شوې دي، چې اوس مهال د همدې فېنس د بيارغونې پروژه د اعلان په پړاو کې ده.

د دې پروژې موخه دا ده چې هغه برخې چې تخریب شوې، بېرته ورغول شي او د هوایي ډګر امنیتي چاپېریال لا پیاوړی شي.
همدارنګه په دې وروستیو کې د کورنیو چارو وزارت له خوا پکې د سرحدي پولیسو لپاره په یوې ودانۍ هم کار روان دی، چې ۱۷ میلیونه افغانۍ پرې لګښت راځي.
سره له دې چې تر اوسه له زابل هوایي ډګر څخه الوتنې نه ترسره کېږي، خو د پراخې ځمکې، درې پوړیز ترمینل، ځغاستلیکې او نور تاسیسات ښیي چې دا پروژه د فعالېدو پوره وړتیا لري.
که اړوندې تخنیکي چارې بشپړې او بنسټیزې رغونې ترسره شي، نو زابل هوایي ډګر به د ولایت د اقتصادي، سوداګریز او اداري پرمختګ لپاره یوه مهمه دروازه شي.

میمنه هوایي ډګر

میمنه هوایي ډګر چې د فاریاب ولایت په مرکز د میمنې په ښار کې موقعیت لري، یو له پخوانیو هوایي بنسټونو څخه شمېرل کېږي. د دې هوایي ډګر پروژه په ۱۳۳۵ل کال کې د ایکاو (ICAO) د متخصصینو، ښاغلي هلمن او انجنیر محمد نبي علومي له لوري بشپړه شوه. وروسته د ودانیزو چارو عملي کار د انجنیر ګل علم تر نظر لاندې په ۱۳۴۸ کال کې پیل او په ۱۳۴۹ کال کې پای ته ورسېد.
د یاد هوایي ډګر ځغاستلیکه شاوخوا ۲۰۰۰ متره اوږدوال او ۴۵ متره پلنوالی لري، چې د منځنۍ کچې الوتکو د ناستې او پورته کېدو وړتیا لري. له دې هوایي ډګر څخه د (این-۲۶) او (یاک-۴۰) په څېر الوتکې ناسته او الوتنه کولی شي.
میمنه هوایي ډګر، چې په ۲۵۴ جریبه ځمکه کې جوړ شوی دی، اداري ودانۍ، یو مجهز ترمینل او یو د څار برج لري. دغه تأسیسات د مسافرو د خدمتونو، اداري چارو او د الوتنو د تنظیم لپاره بنسټیز رول لري. د ترمینل ودانۍ د مسافرو د تګ راتګ لپاره لازمې اسانتیاوې برابروي.
وروستي پرمختګونه:
اوس‌مهال میمنې هوایي ډګر ته ځانګړې پاملرنه شوې ده، فعال ترمینل لري، چې په یو وخت د ۶۰۰ مسافرو ظرفیت لري، د ۷۷۹میلیونو افغانیو په لګښت پکې د لمریزې بریښنا سیستم فعاله شوی دی، د ویست (VHF[1]) دستګاه پکې فعاله شوه، چې د هوایي مخابراتو په برخه کې مهم پرمختګ بلل کېږي. دغه دستګاه د الوتکو او ځمکني کنټرول ترمنځ د مؤثرې اړیکې لپاره کارول کېږي. همداراز په دې هوایي ډګر کې اتومات هوا پېژندنې سټېشن نصب او فعال شوی دی، چې د دقیقو هوایي معلوماتو په وړاندې کولو سره د الوتنو د خوندیتوب کچه لوړه کړې ده.
د هوایي ډګر د لا ډېرې ساتنې او امنیت لپاره، د هوایي ډګر په شاوخوا ۱۵۰۰ مترو په اندازه فېنس لګول شوی او یوه معیاري دروازه ورته جوړه شوې ده. دا اقدامات د امنیتي معیارونو د پیاوړتیا په موخه ترسره شوي دي او په وروستیو کې د میمنه هوایي ډګر په ساحه کې د یو مجهز جومات د جوړېدو چارې هم روانې دي، چې د کارکوونکو او مسافرو لپاره د عبادت مناسب ځای برابر کړي اوس‌مهال له یاد هوایي ډګر څخه د اوښۍ تر پېنځه او شپږو پورې کورنۍ الوتنې ترسره کېږي.
میمنه هوایي ډګر د شمال لوېدیځې سیمې لپاره مهم هوایي مرکز بلل کېږي، د تخنیکي وسایلو بیا فعالېدنه، د هوا پېژندنې اتومات سیستم، امنیتي فېنس او د نوو تأسیساتو جوړېدل ښیي چې دا هوایي ډګر د پیاوړتیا او پراختیا په لور ګامونه اخلي او په راتلونکي کې به د نورې اسانتیاوې هم پکې برابرې شي.

1 Very High Frequency

د بدخشان له ښکلیو درو او غرونو نېولې تر ګردېز، زابل او میمنې پورې، دا هوایي ډګرونه د افغانستان د جغرافیې له واقعیتونو سره سم جوړ شوي او د خلکو د اړتیاوو د پوره کولو لپاره رامنځته شوي دي. ځینې یې کوچني خو ستراتېژیک ارزښت لري، ځینې یې پراخ بنسټونه لري خو لا هم بنسټیزې بیارغونې ته اړتیا لري، او ځینې یې له تخنیکي پلوه د بیا فعالېدو او پیاوړتیا په حال کې دي. ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت د نړیوالو هوایي ډګرونو تر څنګ کورنیو هوایي ډګرونو پیاوړتیا او پراختیا ته هم پوره پاملرنه کړې ده، تر څو چې د خپلو ولایتونو او د هېواد د پرمختګ لامل وګرځي او د دې تر څنګ د ملي یووالي، اقتصادي ودې او سیمه‌ییز اتصال په برخه کې مهم رول ولوبوي.

په اسلامي نظام کې

د رهبرۍ ارزښت او مسئوليت

مفتي عزيزالرحمن عزيزي

اسلامي نظام هغه بشپړ ټولنيز، سياسي او حقوقي نظام ته ويل کېږي، چې د انسان د ژوند ټولې برخې تنظيموي، چې سرچينه يې اسلام او بنسټ يې شريعت پلي کول دي. زمونږ ديني اړخ يوازې عبادت نه دی، بلکې عقيده، اقتصاد او سياست هم اړينه برخه ده، چې اسلامي امت ورته خورا اړتيا لري. د انسان ټول ژوند اجتماعي او فکري دی، انسانان ټول جوړه جوړه پيدا شوي دي، لکه په قرآن کريم کې څرګندونه شوې: وَخَلَقْنٰكُمْ أَزْوٰجًا [سُورَةُ النَّبَإِ: ٨] تاسې (نارينه او ښځې) مو جوړه جوړه پيدا کړي ياست.

د انسان ژوند له اړتياوو جوړ دی، هيڅ يو انسان داسې نه شته چې يو بل ته اړتيا ونه لري، لکه پښتو کې يو متل دی چې وايي: بنده بند ده. يعنې تل بل ته اړتيا لري يو لاس بل لاس ته اړتيا لري، خو دا اړتياوې ځينې فردي او ځينې نورې ټولنيزې وي. دغه راز د قيادت د سيوري لاندې ژوند تر ټولو ستره اړتيا ده، هره يوه ټولنه رهبر او مشر ته اړتيا لري، که چېرې يو شپون د خپلې رمې ساتنه په سمه توګه ونه کړي، نو د ليوانو ښکار به شي. له همدې کبله هر دوه تنه چې چيرته په سفر ځي بايد يو آمر او رهبر وګماري، دا خو بيخي لرې خبره ده چې يوه ټولنه دې بې سرپرسته او پرته له رهبرۍ ژوند وکړي. انسانان خو لا څه حيوانات هم يو مشر ته اړتيا لري، کوم يو کور، کلی او يا هېواد چې سم رهبر ونه لري، د هغه ډېګ په څېر دی چې سرپوښ ونه لري. دغه راز کوم خلک چې رهبر ونه لري هر وګړی به يې له سترو ستونزو سره لاس او ګريوان او دښمنانو ښکار به ګرځيدلای وي. رهبر او واکمن د الله تعالی له لوري ستر نعمت دی، لکه څرنګه چې الله تعالی خپلو ملايکو ته وويل: زه په ځمکه کې يو خليفه پيدا کوم: وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً [سُورَةُ البَقَرَة: ٣٠] او [اې پېغمبره (ص)] د هغه وخت يادونه وکړه چې کله ستا رب پرېښتو ته ويلي وو، زه په ځمکه کې د يو خليفه پيدا کوونکی يم!

اوس راځو دې ته چې خلافت څه ته وايي:
خِلَافَةُ عن صاحب الشرع في حِرَاسَةِ الدِّينِ وَسِيَاسَةِ الدُّنْيَا (مقدمه ابن خلدون ص ۱۹۱)
خلافت په حقیقت کې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه په دوو خبرو کې نیابت دی: لومړی د دین په ساتنه او دویم د دنیا په سیاست کې.
فِي قَوْلِ ابْنِ مَسْعُودٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَجَمِيعِ أَهْلِ التَّأْوِيلِ- آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَهُوَ خَلِيفَةُ اللَّهِ فِي إِمْضَاءِ أَحْكَامِهِ وَأَوَامِرِهِ، [قرطبي ۱- ۲۶۳]
د ابن مسعود او ابن عباس رضی الله عنهما قول دی همداراز اهل تاویل وایي: ادم علیه السلام د الله تعالی د احکامو او اوامرو په پلي کولو کې د الله تعالی خلیفه ده.
لکه بل ځای کې الله تعالی داود علیه السلام ته ددې نعمت یادونه کوي: يٰدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنٰكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ [سُورَةُ صٓ : ۲۶]
(مورِ هغه ته وویل) "اې داؤده! مورِ ته په ځمکه کې خلیفه ګرځولی یې، له دې کبله ته د خلکو په منځ کې په حقه حکم وکړه او د نفسي غوښتنې پیروي مه کوه، چې هغه به تا د الله تعالی له لارې څخه واړوي.
امام د ډال په څېر دی
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ : " إِنَّمَا الإِمَامُ جُنَّةٌ يُقَاتَلُ مِنْ وَرَائِهِ، وَيُتَّقَى بِهِ، فَإِنْ أَمَرَ بِتَقْوَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَعَدَلَ كَانَ لَهُ بِذَلِكَ أَجْرٌ، وَإِنْ يَأْمُرْ بِغَيْرِهِ كَانَ عَلَيْهِ مِنْهُ " . [رواه مسلم رقم الحديث ۱۸۴۱]
أي : كالستر ; لأنه يمنع العدو من أذى المسلمين ، ويمنع الناس بعضهم من بعض ، ويحمي بيضة الإسلام ، ويتقيه الناس ويخافون سطوته ، ومعنى " يقاتل من ورائه " أي : يقاتل معه الكفار والبغاة والخوارج وسائر أهل الفساد والظلم مطلقا ، المنهاج
له ابو هریره رضی الله عنه څخه روایت دی چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل: امام (مشر) یو سپر دی؛ د هغه تر شا جګړه کېږي او د هغه په وسیله ځان ساتل کېږي، که حاکم د تقوا امر او عدالت وکړي، نو هغه ته اجر دی او که په بل څه امر وکړي (یعنې ناحقه او بې‌عدالتي وکړي)، نو ګناه د هغه پر غاړه ده.
د مسلم شرحې منهاج لنډه تشریح کړې وایي:
"امام جُنَّةٌ" امام د سپر او ډال په څېر دی؛ لکه سپر چې انسان له دښمنه ساتي، همداسې عادل باچا خلک د بهرني دښمن او کورنیو ګډوډیو څخه ساتي.
"یقاتل من ورائه" د هغه تر قیادت لاندې د کفارو، یاغیانو، خوارجو او ظالمانو پر ضد جګړه کېږي.
هغه د سپیڅلي اسلام ساتنه کوي، د خلکو ترمنځ نظم ټینګوي او خلک د هغه له واکه حساب کوي.
که هغه تقوا او عدالت وکړي، نو ثواب لري؛ خو که ظلم او ناحقه امر وکړي، نو ګناه یې د هغه پر غاړه ده.
امام قرطبي رحمه الله وایي: قوله: "جُنَّة" یعنې د سپر او ډال په څېر دی.
امام قرطبي رحمه الله وایي: مطلب دا دی، چې په لویو چارو او خطرناکو پېښو کې به د هغه د رایې او نظره پیروي کېږي، پر هغه به مخکېوالی نه کېږي او له هغه پرته په مهمو کړنو کې څوک په خپل سر اقدام نه شي کولی.
وَذَلِكَ أَنَّ الْإِمَامَ إِنَّمَا نُصِبَ لِدَفْعِ الْعَدُوِّ وَحِمَايَةِ الْبَيْضَةِ وَسَدِّ الْخَلَلِ وَاسْتِخْرَاجِ الْحُقُوقِ وَإِقَامَةِ الْحُدُودِ وَجِبَايَةِ الْأَمْوَالِ لِبَيْتِ الْمَالِ وَقِسْمَتِهَا عَلَى أَهْلِهَا. [تفسير قرطبي ۱/ ۲۷۱]
دا چې امام خاص د دښمن د دفع کولو، د هېواد ساتنې، د ستونزو مخنیوي کولو، د حقونو ترلاسه کولو، د حدودو د پلي کولو، د بیت المال لپاره د مالونو جمعه کولو او دغه مال بیا پر خپل رعیت ترمنځ د وېشلو لپاره ټاکل شوی دی.

کله چې د وخت حاکم یادې کړنې په سمه توګه ترسره کړي، هیڅ نیمګړتیاوې به په اسلامي امت کې نه وي. نن ورځ اسلامي امارت د هېواد ساتنه کې، شریعت عملي کول، حدود پلي کول، د بیت المال ساتنه کې او د خلکو حقوق خوندې کولو کې هیڅ درېغ نه دی کړی. د اسلامي امارت دنده څه ده؟ له دښمن څخه دفاع په کلکه توګه وکړي، د هېواد د سرحداتو ساتنه په جدي توګه کول،هغه تشه او ستونزې چې رامنځته کېږي ژر تر ژره به یې مخنیوی وکړي. هر چاته خپل حقوق ورکړي او دې ته هم خلک چمتو کړي چې یو بل ته حقوق ورکړي او شرعي حدود په سمه توګه ترسره کړي، تر څو د نورو لپاره عبرت وړ وګرځي. بیت‌المال باید بډایه کړي، تر څو د نورو لاسونو ته اړ نه شي او خپل نظام په پښو ودروي. د خپل رعیت سره نرم او د شفقت چلند غوره کړي، د ناچارو لاسنیوی وشي او د اړمنو لپاره له بیت‌المال څخه اړتیا وې پوره کړي، غږ یې واوریدل شي او رعیت له حکومت څخه ځان بیګانه ونه ګڼي. تجربو ثابته کړې هیڅ یو نظام له عدالت پرته بقا نه لري، ځکه عدالت د اسلامي نظام نه بېلېدونکی جز دی. که چېرې د یو نظام واکمن د ښه نیت څښتن وي، خدای تعالی به ورته خپل رعیت تابع وګرځوي، لکه عمر فاروق رضی‌الله عنه د خلافت زمانه، چې د ټولې نړۍ لپاره ستر درس پاتې دی، چې آن لیوه به هم میږې ته خوله نه شوه اچولی، دا ځکه چې عدالت یې په شرعي توګه عملي کړی و او حدود یې پلي کړي و، چې هیڅ مجرم به د جرم کولو جرئت نه شو کولی.

د واکمن حسن نیت ته غوره اړتیا ده، کله چې واکمن په خپل نیت کې بدلون راولي بیا دې د خپل رعیت څخه هم ګیله نه کوي؛ ځکه الله رب ذوالجلال فرمایي: إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ.[سُورَةُ الرّعد : ١١]

ژباړه: حقیقت دا دی چې الله تعالی د هیڅ قوم حالت نه بدلوي، تر څو پورې چې هغوی خپل اوصاف نه وي بدل کړي.

امام ثعالبي رحمه الله وایي: واکمن پر ځمکه د الله تعالی خلیفه او ځای ناستی دی، تر هغې به یې د خلافت چارې پر مخ سمې نه ځي، چې تر څو دی د الله تعالی نا فرماني کوي، ځکه واکمني پر دین ولاړه وي او دین پر باچاهی حمایه کېږي یا ټینګېږي [آداب الملوک ص ٥١.]

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّه -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ: {سَيَلِيكُمْ بَعْدِي وُلَاةٌ، فَيَلِيكُمْ الْبَرُّ بِبِرِّه، وَيَلِيكُمْ الْفَاجِرُ بِفُجُورِه، فَاسْمَعُوا لَهُمْ وَأَطِيعُوا فِي كُلِّ مَا وَافَقَ الْحَقَّ، فَإِنْ أَحْسَنُوا فَلَكُمْ وَلَهُمْ، وَإِنْ أَسَاءُوا فَلَكُمْ وَعَلَيْهِمْ} ٢. [احكام السلطانيه للماوردي ١٥-١٦]

له ابو هریره رضي الله عنه څخه روایت دی وایي: رسول الله ﷺ وفرمایل:

له زما وروسته به پر تاسو حاکمان وټاکل شي؛ نو نېک حاکم به د خپلې نیکۍ له مخې پر تاسو حکومت کوي، او بد حاکم به د خپلې بدۍ له مخې حکومت کوي؛ نو تاسو د هغوی خبره واورئ او اطاعت یې وکړئ په هر هغه څه کې چې د حق سره موافق وي، که هغوی ښه کار وکړي نو ګټه به یې تاسو او هغوی دواړو ته وي، او که بد کار وکړي نوصبر وکړئ اجر او ګټه به یې تاسو ته وي او ګناه به یې پر هغوی وي.

باید د یو داسې حاکم واکمن لمنه ټینګه ونیول شي، چې هغه له خدایه ویرېږي او اسلامي احکام په سمه توګه پلي کوي، له یو داسې واکمن څخه باید په جدي توګه ډډه وشي، چې هغه نه اسلام او نه هم هېواد ته وفاداره وي، بلکې خپلې ګټې او شوم اهداف ترسره کوي.

وَقَالَ أبرويز أَجْهَل النَّاس من يعْتَمد فِي أُمُوره على من لَا يأمل خَيره وَلَا يَأْمَن شَره.(دررالسلوک في سياسة الملوک ٩٢.)

ابرویز وایي: تر ټولو ډېر جاهل هغه څوک دی، چې په کړنو کې پر هغه چا باور کوي چې نه د خیر (نیکۍ) هیله ترې کېږي او نه یې له شر څخه په امن وي.

عمر فاروق رضی الله عنه یو شپون په یو داسې ځای کې ولیده، چې خپلې میږې یې په داسې ځای کې څرولې، چې هلته اوبه کمې وي، په داسې حال کې چې یو بل ځای تر دې ډېر ښه و او هغه ځای عمرفاروق رضی الله عنه ته معلوم و؛ نو شپون ته یې وویل: هلاک شې خپله رمه دې له دې ځای څخه بل ځای ته بوزه، په یقیني توګه ما له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دي: د هر شپون څخه به د خپلې رمې پوښتنه کېږي.[آدب المفرد ص ۴۲۸. رقم ۴۱۶]

عبدالله ابن زبیر رضی الله عنه وهب بن کیسان ته ولیکل:

د حاکم مثال د بازار دی هغه څه به ورته راوړل کېږي چې په بازار کې پلورل کېږي که چېرته حاکم د خلکو سره د حق معامله کوي؛ نو خلک به هم دده سره د حق معامله کوي او اهل حق به ورته راځي، که د خلکو سره د باطل معامله کوي، نو اهل باطل به ورته راځي او د باطل معامله به ورسره کوي.

[ابو نعیم حلیة الاولیاء ۱/ ۳۰۵]

دغه راز عمر بن عبدالعزیز رحمه الله وایي: که چېرته په بازار کې ښتیا، نیکي، عدل او امانت پلورل کېږي نو همدا به ورته راوړل کېږي که چېرې په دې دروغ، ناوړه عمل، ظلم او خیانت خرڅ شي نو همدا به ورته راوړل کېږي یعنې حاکم چې څه ډول چلند غوره کړ، نو همغه ډول چلند به خپل رعیت ورسره کوي. [مجموع الفتاوا ج۲۸/ ۲۶۸-۲۶۹]

په اسلامي نظام کې د پیاوړتیا لپاره په مخلصانه توګه خدمت کول عبادت دی.

وَهُوَ الَّذِی جَعَلَکُمْ خَلٰٓئِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَکُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجٰتٍ لِّیَبْلُوَکُمْ فِی مَآ ءَاتٰىکُمْ إِنَّ رَبَّکَ سَرِیعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِیمٌ [سُورَةُ الأنعَام : ۱۶۵]

ژباړه: هماغه ذات دی چې تاسې یې د ځمکې خلیفه ګان وګرځولای او ستاسي څخه یې ځینو ته د ځینو نورو په مقابل کې ډېرې لوړې درجې ورکړې، چې تاسې ته یې څه درکړي دي په هغه کې پر تاسې ازمېښت وکړي. بېشکه ستا رب په سزا ورکولو کې هم ډېر چټک او ډېر ښښونکی او پوره رحم کوونکی هم دی.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي:

حلیم او زغمونکی په دنیا او آخرت کې سردار دی. [کنزالعمال ج۳/ ۱۲۹]

چا چې حلم او زغم غوره کړ، نو دی مشرۍ ته ورسید او چاچې پوه تر لاسه کړه هغه کې د عزت کچه لوړه شوه. [المنهج المسلوک ص ۳۳۶]

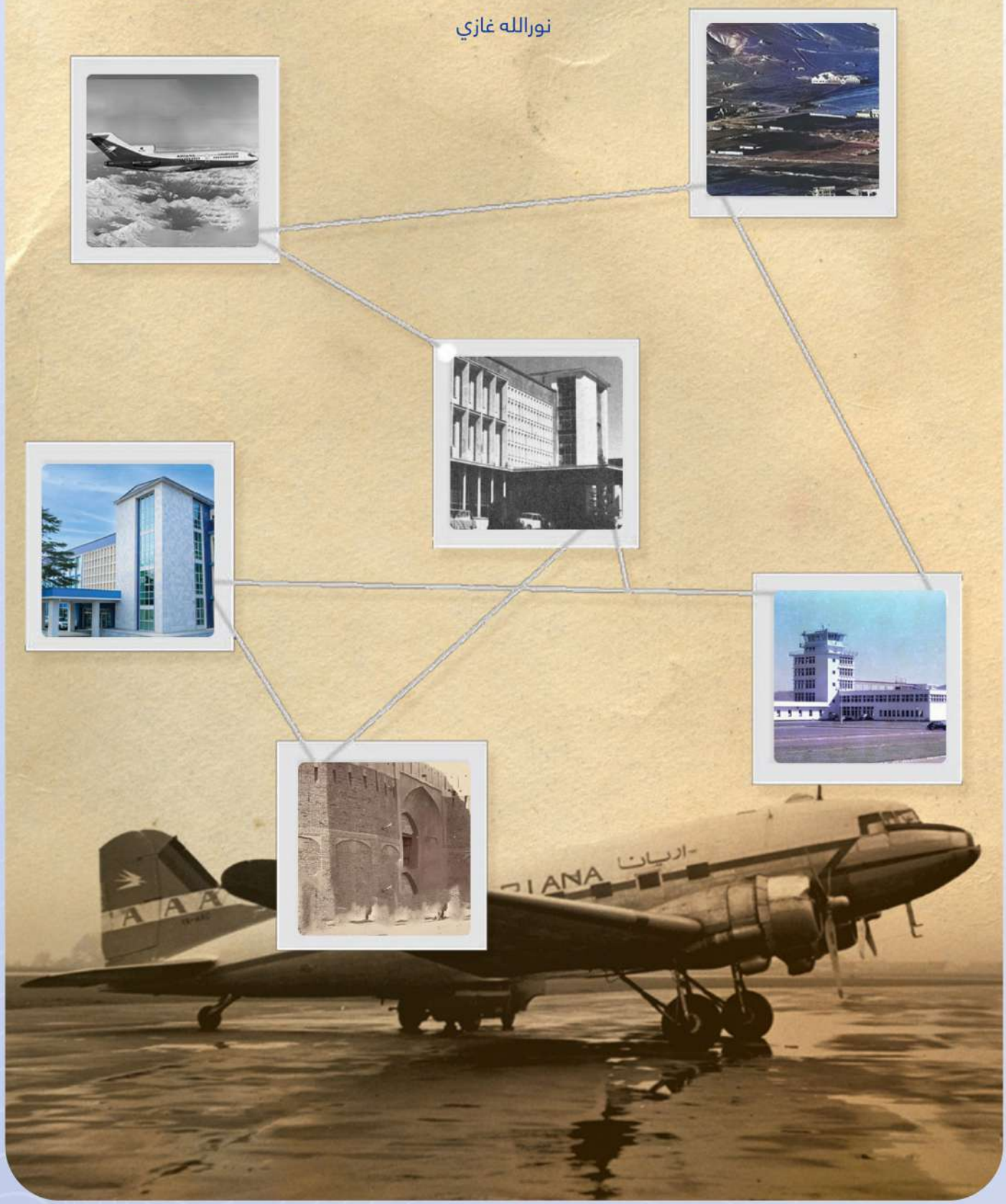
عمر فاروق رضی الله عنه د خلافت په کارونو دومره زیات بوخت و، چې د خپل کور د اړتیا وړ کارونو وخت به هم ورسره نه و. [الاصابة في تمیز الصحابة ج ۳/ص ۴۸۴]

عمربن عبدالعزیز رحمه الله خپل ځان د خلکو ستونزو د حل کولو لپاره اوزګار کړی و، د ورځې به د خلکو اړتیاوو پوره کولو ته کیناسته، کله به یې چې د ورځې اړتیا پوره نه شوه کړای، نو په شپه کې به یې د خلکو اړتیاوې پوره کولې.[مناقب عمر ص۱۲۱]

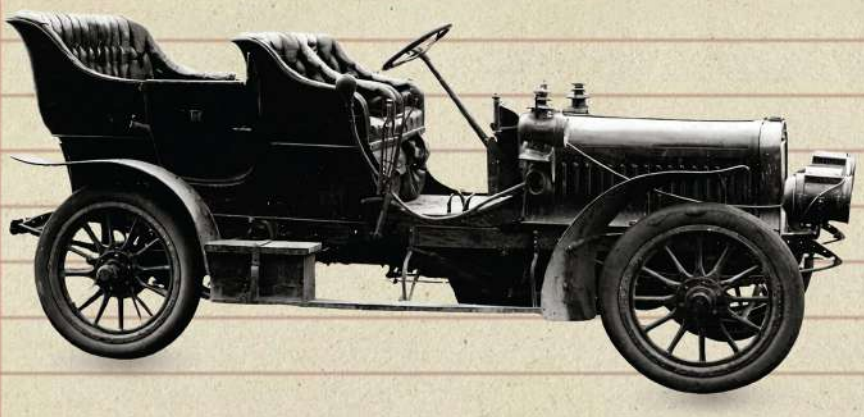
نن ورځ لله الحمد د یو داسې سپېڅلې نظام شاهدان یو چې پیل یې پر اسلام او قربانو راغلی دی، دریځ او شعار یې ټولې نړۍ ته څرګند دی، چې هغه اعلاء کلمة الله او اسلامي شریعت پلي کول او مسلمانانو ته د امن فضاء غوره کول دي. دا ټول هغه څه دي، چې زمونږ ستر ارمان و، نن ورځ مو ټولې هېلې پوره کیدونکې دي؛ ځکه د یو داسې رهبر تر سیوري لاندې ژوند کوو، چې ښه عالم او د کمال څښتن دی، د شفقت او مهربانۍ ستر غر دی او له شریعت څخه یو قدم هم تېریدونکی نه دی.

د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت تاريخچه

نورالله غازي

افغانستان، چې په وچه کې راګیر هېواد دی او سمندر ته لاره نه لري، د خپلو ټرانسپورتي اړتیاوو لپاره په ځمکني او هوايي ټرانسپورټ باندې ډېره تکیه کوي. دغه دوه سکټورونه د هېواد اقتصادي، ټولنیز او کلتوري پرمختګ لپاره حیاتي ارزښت لري. د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت د دې مهمو چارو د تنظیم او پراختیا لپاره د تاریخ په اوږدو کې ستر رول لوبولی دی. دا وزارت هم د هېواد دننه د مسافرو او توکو د لېږد رالېږد لپاره اسانتیاوې برابروي او هم د نړیوالو اړیکو د پیاوړتیا او د تاریخ په اوږدو کې یې د ګرځندویی د ودې لپاره هم بنسټیزې هڅې کړې دي. دا لنډه تاریخچه د افغانستان د ځمکني او هوايي ټرانسپورټ د پیل او پرمختګ ټبلاټبل پراوونه په لنډه توګه رانغاړي.

د ځمکني ټرانسپورټ پیل

د افغانستان په لرغوني تاریخ کې کله چې سړکونه او موټر نه وو، د مالونو لېږد رالېږد د حیواناتو په مرسته ترسره کېده. ویل کېږي چې د ۱۱۵۲ لمریز کال په شاوخوا کې د تیمورشاه د واکمنۍ پر مهال، د قافلو د تنظیم لپاره یو کس چې "قافله باشي" یې باله، ټاکل شوی و. دا په افغانستان کې د ځمکنیو ټرانسپورټي چارو د تنظیم لومړنۍ هڅه وه. د ۱۲۸۳ لمریز کال په اوږدو کې د امیر حبیب‌الله خان د واکمنۍ پرُ مهال د هند د نایب‌السلطنه له خوا د ډالۍ په توګه لومړنی موټر د غُوایانو په مرسته افغانستان ته راوړل شو. دا لومړنی موټر و، چې د هېواد د ټرانسپورټي نظام د پرمختګ بنسټ یې کېښود. ، د عبدالحی حبیبي (د افغانستان تاریخي پېښلیک کتاب) لومړي ټوک له قوله په ۱۲۹۲ لمریز کال د لیندۍ په میاشت کې "شرکت موټرکار افغانیه" په نوم لومړنی ټرانسپورټي شرکت جوړ شو، چې د موټرو د پراختیا لپاره یې لاره هواره کړه. له انګلستان څخه د خپلواکۍ له اخیستلو وروسته چې د افغانستان په ټبلاټبلو برخو کې پرمختګونه پیل شول، د ځمکني ټرانسپورټ او هوايي چلند لپاره هم یو مهم پیل و او په ۱۳۰۴ل کال امان‌الله خان په خپل لګښت د «موتور رانی» په نوم یو ټرانسپورټي شرکت رامنځته او له دې سره یې سړک جوړولو ته هم پاملرنه زیاته کړه. په (۱۹۵۰ـ ۱۹۶۰) زېږدیزو کالونو پورې د هیواد لویې لارې جوړې او پخې کړای شوې چې آن تر تورغوندۍ او اسلام کلا پورې وغځول شوې، چې د ټرانسپورټي نظام د لا پیاوړتیا سبب وګرځېدې. په ۱۳۱۱ لمریز کال د مخابراتو ریاست په چوکاټ کې د عمومي ټرانسپورټ مدیریت جوړ شو. وروسته دا مدیریت د مخابراتو له چوکاټ څخه ټبل او د صدارت عظمي تر چتر لاندې یې فعالیت پیل کړ، چې د ترافیکو څانګه هم د دې مدیریت برخه وه. په ۱۳۳۵ لمریز کال دا مدیریت د ټرانسپورټ ریاست ته ارتقا وکړه او د سوداګرۍ وزارت په چوکاټ کې یې کار پیل کړ. په ۱۳۵۸ لمریز کال کې دا ریاست د ټرانسپورټ وزارت ته واوښت او د یوه خپلواک وزارت په توګه یې خپل فعالیت پیل کړ.

د هوايي چلند پيل

د افغانستان د هوايي چلند بنسټ په ۱۳۰۲ لمريز کال کې کېښودل شو او په ۱۳۰۶ لمريز کال د لیندۍ په میاشت کې د کابل او تاشکند ترمنځ لومړنۍ هوايي کرښه د ډیپلوماتیکو اړیکو د پیاوړتیا لپاره پرانېستل شوه او تر دې وروسته هم د روس او جرمني کوچنۍ الوتکې د ملخانو د دواپاشۍ او ځینې نورو ډیپلوماټیکو مسائلو لپاره افغانستان ته راتلې، د همدې الوتکو د کنټرول او د هوايي چلند اړتیاوو ته په پام په ۱۳۳۱ لمريز کال کې د ملکي هوايي چلند عمومي مديريت رامنځته او د الوتنو د کنټرول، د ملکي هوايي ډګرونو د سمون مسوولیت يې پر غاړه واخيست. د دې مديريت لومړنۍ مشر ګلبهار خان و، نوموړی د هوايي ځواک له قوماندانۍ یو تقاعد شوی پیلوټ و او په دې برخه کې يې پوره تجربه درلوده، د هوايي چلند مديريت د لومړني عمومي مدير په توګه وټاکل شو. په ۱۳۳۵ لمريز کال کې دغه مديريت د ملکي هوايي چلند رياست ته ارتقا وکړه چې عبدالحی عزیز او وروسته عبدالکريم حکيمي يې د رئيسانو په توګه وګمارل شول. په ۱۳۴۲ لمريز کال ښاغلی سلطان محمود غازي، (د افغانستان د دويم صدراعظم شاه محمود خان زوی) د هوايي چلند عمومي رئيس وټاکل شو. د ده د رياست پر مهال د افغانستان په هوايي سکټور کې بنسټيز بدلونونه رامنځته شول. په ۱۳۴۶ل کال کې د ګرځندوی رياست د هوايي چلند له اداري سره يو ځای شو، چې د بامیانو او نورو تاريخي سيمو کې د سيلانيانو لپاره اسانتياوې برابرې شوې. ښاغلي سلطان محمود غازي غوښتل چې د هېواد په لرې پرتو سيمو کې د ګرځندويې د ودې لپاره هوايي ډګرونه جوړ شي. د ده په دوره کې د کابل، کندهار، مزارشريف، کندوز، هرات او جلال‌اباد هوايي ډګرونه په اساسي ډول ورغول شول، چې د افغانستان هوايي چلند د سيمې په کچه د يو پرمختللي بنسټ په توګه وځلېده.

د ايکاو او د ملګرو ملتونو پراختيايي اداري(UNDP))په مرسته په ۱۳۴۷ل کال کې يو بل هوايي شرکت د "باختر افغان الوتنه" په نوم د کورنيو الوتنو لپاره تاسيس شو. د دې شرکت موخه د لرې پرتو او سختو سيمو د خلکو ستونزو ته لاسرسی او د ګرځندويانو جلبول وو. دري کاناډايي(Twin Otter)) الوتکې، چې ۱۸ چوکۍ يې درلودې، په خامه او ۳۰۰ متره ځغاستليکو باندې يې ناسته او الوتنه کولای شوه، وپېرل شوې.

د ۱۳۵۷ لمريز کال د غويي د اوومې نېټې له کودتا وروسته، د هوايي چلند په چارو کې د پام وړ بدلونونه رامنځته شول. نورمحمد دليلي د ملکي هوايي چلند رئيس وټاکل شو او په ۱۳۵۸ لمريز کال د هوايي چلند رياست د ټرانسپورټ وزارت تر چتر لاندې راغی. ښاغلی بارق شفيعي د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزير وټاکل شو او وروسته تر ۱۳۶۴ لمريز کال پورې شېرجان مزدوريار او عبدالرحيم کاروال د ټرانسپورټ وزيرانو په توګه دندې ترسره کړې دي.

په ۱۳۶۵ لمريز کال د وري په میاشت کې د هوايي چلند رياست د ملکي هوايي چلند وزارت ته ارتقا وکړه او عزيز نګهبان د دې وزارت وزير وټاکل شو. په ۱۳۶۹لمريز کال د ډاکټر نجيب‌الله د يو فرمان له مخې د ملکي هوايي چلند وزارت نوم د ملکي هوايي چلند او ګرځندويې وزارت ته واوښت او د ګرځندويې رياست، چې په دې کې د انټرکانټينټال هوټل هم شامل و، د دې وزارت تر چتر لاندې راغلل او تر ۱۳۷۵ لمريز کال پورې، بادشاه‌ګل وفادار، شيرجان مزدوريار، حميدالله طرزي او ودير ساپي د دې وزارت وزيرانو په توګه دندې ترسره کړې دي.

آریانا افغان هوایي شرکت

آریانا افغان هوایي شرکت د افغانستان لومړنی او لوی دولتي هوایي شرکت دی، چې د پاچا محمد ظاهر شاه د ۱۱۹ ګڼې فرمان پر اساس په ۱۳۳۳ لمریز کال د تلې په ۲۶مه د ۳۰۰,۰۰۰ امریکایي ډالرو په پانګونه تاسیس شو، چې ۵۱ سلنه یې د افغانستان او ۴۹ سلنه یې د انډیمار کمپنۍ وه. په همدې کال یې لومړنۍ کورنۍ الوتنه د DC-۳)) الوتکې په واسطه له کابل څخه مزار شریف، هرات او کندهار ته ترسره کړه. په ۱۳۳۴ لمریز کال کې یې بهرنۍ الوتنې پیل کړې، چې لومړنۍ بهرنۍ الوتنه له کابل څخه بحرین ته د کندهار له لارې تنظیم شوه. پاچا محمد ظاهر شاه د نوم غوره کولو لپاره یو شمېر پوهان او علما وټاکل، چې له "باختر، هندوکش، خراسان، سپین غر او آریانا" نومونو څخه یې "آریانا" نوم غوره او بیا یې په خپلو ګوتو د توتکۍ (پرستو) لوګو ورته رسامي کړه، چې د ډېرو د خوښۍ وړ وګرځېده. وروسته د انډیمار برخه پان امریکن هوایي شرکت باندې وپلورل شوه، چې په پایله کې یې کورنۍ او بهرنۍ الوتنې پراخې شوې او په همدې کال د حاجیانو لېږد پیل شو. په ۱۳۴۹ لمریز کال آریانا د IATA غړیتوب هم ترلاسه کړ. خو د ۱۳۵۷ لمریز کال د غویي کودتا وروسته، پان امریکن له آریانا سره همکاري ودروله او وروسته د ځینو ستونزو سره مخ شو او د وخت حکومت چې مشري یې ببرک کارمل کوله په ۱۳۶۴ لمریز کال د غبرګولې میاشتې په دویمه نېټه د وزیرانو شورا پرېکړې په اساس آریانا منحل او ټوله پانګه یې له الوتکو سره باختر افغان الوتنې ته وسپارل شوه.

په ۲۷/۱۰/۱۳۶۶ نېټه د ۲۶۸ مصوبې پر اساس د کار د موثریت او د انتقالاتو د لا بهترۍ په پار (تصدي آریانا افغان هوایي الوتنه) په نوم بدل شو او له ۱۳۶۹ل کال آریانا بیرته خپل حقوقي شخصیت ترلاسه کړ او د یو سهامي دولتي شرکت په حیث د آریانا افغان هوایي شرکت په نوم ونومول شو، نوې اساسنامه یې جوړه او منظوره شوه چې وندې اخیستونکې یې د ملکي هوایي چلند وزارت، مالیې وزارت، افغانستان بانک، ملي بانک، پښتني تجارتي بانک او د سوداګرۍ وزارت وو.

د اسلامي امارت لومړنۍ دوره

د ۱۳۷۵ څخه تر ۱۳۸۰ لمریز کال پورې، د اسلامي امارت د لومړنۍ واکمنۍ پر مهال، شهید امیرالمؤمنین اختر محمد منصور (تقبله‌الله) د دې وزارت چارې پر مخ وړې. شهید منصور د هوایي چلند چارې په داسې وخت کې واخیستې، چې د هوایي چلند بنسټونه د کورنیو جګړو په لمبو کې له منځته تللي او کباړ شوي وو، د هوایي چلند سکتور سخته ضربه لیدلې وه؛ خو شهید منصور نه یوازې د هوایي چلند چارې منظمې کړې، بلکې د هوایي مدافعې عمومي قوماندانۍ یې هم پر غاړه درلوده. د ده د وزارت پر مهال کابل نړیوال هوایي ډګر او نور ویجاړ شوي هوایي ډګرونه، لکه کندهار، هرات، ننګرهار، مزار شریف او کندوز، بېرته فعال او الوتنو ته چمتو کړای شول. د آریانا افغان هوایي شرکت کرښې د کورنیو او نړیوالو الوتنو لپاره پرانېستل شوې او زرګونو افغانانو ته د حج د فریضې ادا کولو زمینه برابره شوه.

د اشغال دوره:

له ۱۳۸۰ څخه تر ۱۴۰۰ لمریز کال پورې، چې د اشغال توره دوره ګټل کېږي، د ټرانسپورټ او هوایي چلند چارې له څو ځله ادغام او بېلتون سره مخ شوې. په ۱۳۸۲–۱۳۸۳ کلونو کې د حامد کرزي د واکمنۍ پر مهال د اصلاحاتو او مالي ستونزو له امله دواړه برخې د یو وزارت په بڼه سره یو ځای شوې، خو په ۱۳۹۳ لمریز کال کې بېرته د جلا ادارو په توګه فعالې شوې. وروسته د اشرف غني د یو فرمان له مخې په ۱۳۹۷ لمریز کال د مرغومي په دویمه نېټه د هوایي چلند اداره، د اوسپنې پټلۍ اداره، د ترافیکو ریاست او د ټولګټو وزارت د ټرانسپورټ وزارت تر چتر لاندې مدغم شول. بیا په ۱۳۹۹ لمریز کال د غویي په ۲۸مه نېټه د دې ادغام بهیر وځنډول شو او د هوایي چلند اداره د یوې خپلواکې ادارې په توګه بېرته فعاله شوه، چې تر ۱۴۰۰ لمریز کال د زمري تر ۲۴مې نېټې پورې یې خپلې چارې پر مخ یوړې.

د اسلامي امارت بيا واکمنيدل او اوسني پرمختګونه:

د ۱۴۰۰ لمړيز کال د زمري له ۲۴مه نېټه، (چې د فتحې ورځې په نوم شهرت لري) د افغانستان اسلامي امارت د ټرانسپورټ او هوايي چلند چارې بېرته يو ځای کړې او دا وزارت يې د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت په نوم ونوماوه. محترم الحاج ملا حميدالله اخندزاده د دې وزارت د وزير په توګه وټاکل شو، چې د ۱۴۰۴ل کال د کب/حوت مياشتې تر پنځمې نېټې پورې يې څه باندې څلورنيم کاله په ډېره بريالۍ توګه خپلې چارې ترسره کړې او په موده کې د واټ ټرانسپورټ او هوايي چلند په برخو ډېرې بنسټيزې پروژې ترسره شوې. د ۱۴۰۴ل کال د کب/حوت مياشتې په ٦مه نېټه د اميرالمؤمنين د ۱۴۴۷/۸/۲٦نېټې او ۲۰ ګڼې فرمان پر بنسټ الحاج ملا محمد فاضل مظلوم د دې وزارت د وزير په توګه وټاکل شو.

له فتحې وروسته د ځمکنۍ او هوايي ټرانسپورټ په برخه کې مهم پرمختګونه شوي دي. نړيوال هوايي ټرونونه لاسليک شوي، ويجاړ هوايي ډګرونه بېرته فعال او نړيوال معيار ته رسېدلي دي. اوس ۲۷ هوايي ډګرونه، چې ۵ هغه يې نړيوال دي فعال او ټولې لازمې اسانتياوې پکې موجودې دي او د هواپېژندنې دستګاوې په ډېريو ولايتونو کې په ۲۴ ساعته ډول کار کوي. د کارکوونکو د ظرفيت لوړولو لپاره د زده‌کړو پروګرامونه جوړ شوي او د هوايي چلند انستيټيوټ هر کال ځوانان روزي. له افغانستان څخه ډېريو هېوادونو ته منظمې الوتنې کېږي د ځمکنۍ ټرانسپورټ په برخه کې ترمينلونه جوړ شوي، د موټرو تخنيکي څارنه او GPS نصبولو کار روان دی، د ځمکنۍ ټرانسپورټ ډېرې برخې برېښنايي شوې دي او د مهمو چارو برېښنايي کېدو ته توجه ډېره شوې ده اوس پرې په عملي ډول کار روان دی. زرګونه جريبه ځمکه د هډو او ترمينلونو لپاره ځانګړې شوې او له نورو ادارو انتقال شوې ده، په تيرپارکونو جوړولو باندې کار روان دی، برېښنايي دروازو د جوړوېدو چارې پيل شوې دي او ګړندۍ هڅې روانې دي، چې هېوادوالو ته د سفر ټولې اسانتياوې برابرې کړای شي.

د افغانستان د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت له نورو بنسټونو لکه د ګرځندوی، ملي بس شرکت او آريانا افغان هوايي شرکت سره نږدې تړاو لري. د ګرځندوی سکتور د هېواد د نړيوالې پېژندګلوی او د بهرنيو مېلمنو د جذب لپاره مستقيمه تکيه پر هوايي ټرانسپورټ لري؛ ځکه د سړکونو ترڅنګ هوايي ډګرونه د افغانستان د دروازې په توګه کار ورکوي. همدارنګه ملي بس شرکت د بنارونو دننه او د بنارونو تر منځ د خلکو د تګ راتګ د اسانتيا مهمه دولتي اداره ده، چې د هوايي ټرانسپورټ تر څنګ ځمکنۍ ټرانسپورټي خدمتونه وړاندې کوي. اريانا افغان هوايي شرکت د افغانستان ملي هوايي سېمبول بلل کېږي، چې د نړيوالو الوتنو او ملي هويت په استازيتوب د هېواد د ټرانسپورټي سيستم د بنسټيزې برخې په توګه چارې ترسره کوي. د همدې ادارو ترمنځ ګډ کار د خلکو د تګ راتګ، سوداګرۍ او ګرځندوی د ودې لپاره حياتي ارزښت لري او د افغانستان د اقتصادي ثبات، له ولايتونو او نړۍ سره د وصل لپاره خورا اړين ګڼل کېږي.

ماخذونه:

فدوی، فدا محمد و هوانورد، دوکتور احمد کبیر. سیر انکشاف هوانوردی ملکی، ۱۳٦۸ هـ.ش.

حبیبي، عبدالحي. د افغانستان تاريخي پېښليک. د بهقي کتاب خپرولو موسسه، ۱۳۵۳ل.

فدوي، فدامحمد. چفا با آريانا. به همکاری روزنامه آبادی، ۱۳۸۸ هـ.ش.

تاريخچه د آريانا افغان هوايي شرکت. آريانا افغان الوتنه مجله، ۱۴۰۱ل کال ۲۹مه ګڼه.

له پخواني کپتان بناغلي غلام مصطفی طائير سره مرکه.

د فدا محمد فدوی له راسپاړل شويو اسنادو څخه ګټه اخيستنه.

وداد، داکتر خليل. " نګاهی به گذشتهء ترانسپورت در افغانستان". وب سايت مشعل. ۱۳۰۲/۴/۲۱، https://tinyurl.com/bdfpupbs

"تاريخچه وزارت ترانسپورت". صفحه انترنيتی سابقه وزارت ترانسپورت. ۱۴۰۰ل، https://tinyurl.com/3spcAffu

TIR

RIANA AFGHAN AIRLINES

کړنې او لاسته‌راوړنې

د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت د ۱۴۰۴ل کال په څلورمه ربع کې چې کومې کړنې او لاسته‌راوړنې ترسره شوې دي، ځینې یې دلته لوستلی شئ!

- د سیمه‌ییزو همکاریو د پراختیا په لور گامونه
- تقویت نظم ترانسپورتی در کشور
- د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت د ۱۴۰۴ل کال پراختیايي پروژې
- انتقال مصؤن مسافران میان افغانستان و ایران
- د نړیوال واټ ټرانسپورټ پراختیا لپاره مهم گام
- تطبیق سیستم ردیاب در وسایط ترانسپورتی
- د خوندي او معیاري هوايي خدمتونو په لور گامونه
- نصب و فعال‌سازی دستگاه‌های پیشرفته هواشناسی
- د درېیو میاشتو په موده کې د ځینو ترسره شویو غونډو، لېدنو او...
- افغانستان ته د الوتنو زیاتوالی

د سیمه‌ییزو همکاریو

د پراختیا په لور گامونه

د ټرانسپورټ او هوایي چلند سکتور د هېواد د اقتصادي ودې، سوداګرۍ او سیمه‌ییز اتصال لپاره بنسټیز ارزښت لري. د همدې اهمیت له مخې د یاد وزارت مشرتابه هڅه کوي، چې د سیمې له هېوادونو سره د همکاریو د پراخولو، د ټرانزیټي اړیکو د پیاوړتیا او د ټرانسپورټي ستونزو د حل لپاره دوامداره ډیپلوماټیکې اړیکې وساتي. د همدې هڅو په لړ کې په وروستیو میاشتو کې یو شمېر مهم سفرونه او لیدنې ترسره شوې دي، چې موخه یې د افغانستان د ټرانسپورټي اړیکو او د ګډو همکاریو پراختیا ده.

عمان ته د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزير رسمي سفر

د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزير الحاج ملا حميدالله اخندزاده د يوه رسمي پلاوي په مشرۍ د ۱۴۰۴ل کال د مرغومي/جدي مياشتې په نهمه نېټه عمان هېواد ته سفر ترسره کړ. د ياد سفر په ترڅ کې د عمان هېواد د ټرانسپورټ، مخابراتو او معلوماتي ټکنالوژۍ له وزير سعيد بن حمود المعولي سره ليدنه وشوه او د دواړو هېوادونو ترمنځ د ټرانسپورټي اړيکو د پراختيا، د دوه‌اړخيزو همکاريو د پياوړتيا او د ګډو پروژو د عملي کولو په اړه خبرې اترې وشوې. د دې تر څنګ د عمان د هوايي چلند اداري له رئيس نايف بن علي العمري سره هم جلا ليدنه ترسره شوه، چې پکې د هوايي ټرافيکي خدماتو، د کارګو د لېږد رالېږد، د هوايي دهلېزونو د پراختيا او د دواړو هېوادونو د مسلکي کارکوونکو د ظرفيت لوړولو په اړه مفصل بحثونه وشول. دواړو لورو ټينګار وکړ چې د هوايي چلند په برخه کې د همکارۍ پراختيا کولای شي د اقتصادي اړيکو په پياوړتيا کې مهم رول ولوبوي.

له ايران سره د ترانزيټي ستونزو د حل لپاره خبرې

د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت د ځمکني ټرانسپورټ معين الحاج ملا عبدالسلام حيدري په کابل کې د ايران د نفتو وزارت د نړيوالو اړيکو او سوداګرۍ له مرستيال سيد علي موسوي او ورسره مل پلاوي سره ليدنه وکړه.

په دې ناسته کې د افغانستان او ايران ترمنځ د ټرانزيټي اړيکو د پراختيا، د دواړو هېوادونو په پولو کې د موټرچلوونکو د ستونزو د حل او د ټرانسپورټي همکاريو د پياوړتيا په اړه بحثونه وشول. د واټ ټرانسپورټ معين ټينګار وکړ، چې افغانستان د دواړو هېوادونو ترمنځ د ټرانزيټي وسايطو د تګ راتګ زياتوالي لپاره اړيني اسانتياوې برابرې کړې دي او د دواړو هېوادونو ترمنځ ټرانزيټي اړيکې د پخوا په پرتله پراخې شوې دي، ايراني پلاوي هم ډاډ ورکړ چې د افغان موټرچلوونکو د ستونزو د حل لپاره به په خپل هېواد کې لازم اقدامات ترسره کړي.

د دې تر څنګ د افغانستان د باروړونکو موټرچلوونکو لپاره د سون‌توکو د برابرولو ستونزې هم مطرح شوې. د افغانستان لوري غوښتنه وکړه چې د دې ستونزې د حل لپاره همکاري وشي، څو د ټرانزيټي فعاليتونو بهير له خنډونو پرته دوام ومومي. د ايران استازي هم د دواړو هېوادونو ترمنځ د سوداګرۍ په پراختيا کې د ځمکني ټرانسپورټ پر اهميت ټينګار وکړ او ويې ويل چې د سون‌توکو او نورو ستونزو د حل لپاره به لازم ګامونه پورته کړي. همدارنګه دواړو لورو هوکړه وکړه چې د ګډې پولې په اوږدو کې د لاريو د درېدو وخت کم کړي، د تګ راتګ اسانتياوې زياتې کړي او د ټرانزيټي بهير پر وړاندې موجود خنډونه له منځه يوسي.

د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت د مشرتابه وروستي بهرني سفرونه او ليدنې ښيي چې افغانستان هڅه کوي د سيمې له هېوادونو سره د ټرانسپورټي او ټرانزيټي همکاريو نوی پړاو پيل کړي. د عمان او ايران له چارواکو سره شوې خبرې اترې د دې لامل ګرځي چې د هوايي چلند، کارګو لېږد، ځمکني ترانزيټ او سوداګرۍ په برخو کې اړيکې لا پياوړې شي.

تقویت نظم
ترانسپورتی در کشور

تنظیم سکتور ترانسپورتی کشور، ایجاد و فراهم نمودن تسهیلات برای مسافران و رانندگان، از جمله اولویت های وزارت ترانسپورت و هوانوردی به‌شمار می‌رود. به همین منظور، در شماری از ولایت‌های کشور ایجاد هده‌های جدید ترانسپورتی، تنظیم توقف‌گاه‌ها، نظارت تخنیکی وسایط، ارزیابی وضعیت صحی رانندگان و تطبیق سیستم‌های پیشرفته هوشمند، از اقدام‌های مهمی است که برای تقویت نظم ترانسپورتی روی دست گرفته می‌شود.

آغاز فعالیت یک هده ترانسپورتی در ولایت پکتیا

ریاست تنظیم ترانسپورت جاده‌ای ولایت پکتیا، به‌منظور گسترش خدمات ترانسپورتی، یک هده جدید را برای وسایط مسیرهای دند پتان–گردیز، خوست و کابل در ولسوالی دند پتان این ولایت ایجاد و فعال کرده است. فعالیت این هده، به‌عنوان یک سهولت برای باشندگان محل محسوب می‌شود و می‌تواند نیازهای مسافران را در زمینه رفت‌وآمد مصؤن و منظم به‌گونه بهتر برآورده کند.

گسترش خدمات ترانسپورتی در ولایت غزنی

ریاست تنظیم ترانسپورت جاده‌ای ولایت غزنی به‌منظور بهبود و تنظیم خدمات ترانسپورتی، گام‌های مهمی را برداشته است. در ولسوالی قره‌باغ، هده جدیدی برای وسایط مسیر قره‌باغ–غزنی ایجاد و فعال شده است که فعالیت آن نقش مهمی در بهبود تنظیم امور ترانسپورتی، گسترش خدمات و فراهم‌شدن سهولت در رفت‌وآمد مصؤن برای باشندگان محل خواهد داشت.
همچنان، در منطقه بازار انگوری ولسوالی جاغوری، یک هده ترانسپورتی برای وسایط مسافربری و نیز یک شرکت ترانسپورتی افتتاح گردیده است. آغاز این خدمات، زمینه ارائه خدمات منظم، مصون و باکیفیت ترانسپورتی را برای باشندگان ولسوالی جاغوری فراهم می‌کند.

ایجاد هده ترانسپورتی جدید در ولایت پکتیکا

ریاست تنظیم ترانسپورت جاده‌ای ولایت پکتیکا به‌منظور نظم خدمات ترانسپورتی، هده‌ای را برای وسایط مسیرهای اورگون–شرنه و غزنی در ولسوالی اورگون فعال کرده است.
فعالیت این هده نقش مؤثری در بهبود تنظیم امور ترانسپورتی، گسترش خدمات و فراهم‌سازی زمینه رفت وآمد آسان و مصون برای باشندگان محل خواهد داشت.

انتقال هده وسایط خورد ظرف ولایات شمال در کابل

به‌منظور کاهش ازدحام شهری و بهبود خدمات ترانسپورتی، هده وسایط خورد ظرف ولایات شمال از مربوطات ناحیه دوازدهم (سرک کاریز) به ساحه سرک کوچکین ولسوالی شکردره انتقال داده شد.
از این هده، روزانه حدود ۸۰۰ عراده موتر به هفت ولایت شمال و شمال شرق کشور رفت‌وآمد دارند. فعال شدن این هده ترانسپورتی جدید، نقش مهمی در بهبود تنظیم امور ترانسپورتی، گسترش خدمات و فراهم سازی زمینه رفت‌وآمد آسان و مصون برای مسافران و رانندگان ایفا خواهد کرد.

بررسی تخنیکی هزاران وسایط ترانسپورتی در شهر کابل

ریاست تنظیم خدمات عامه ترانسپورت شهری به‌منظور معیاری‌سازی وسایط و توزیع اسناد ترانسپورتی، در سال ۱۴۰۳ خورشیدی، ۱۵ هزار و ۲۸ عراده واسطه ترانسپورتی را در سطح شهر کابل مورد بررسی تخنیکی قرار داده است.

از میان این وسایط، ۷٬۸۵۰ عراده تاکسی، ۴۹۱ عراده بس و ۶٬۶۸۷ عراده موتر باربری شامل بوده که در بخش های مختلف شهر کابل ارزیابی تخنیکی شده‌اند.

ایجاد توقف‌گاه جدید برای مسیر شکردره

ریاست عمومی تنظیم ترانسپورت جاده‌ای کابل به‌هدف فراهم‌شدن سهولت‌های بیشتر ترانسپورتی و تأمین نظم شهری، توقف‌گاه مسیر ولسوالی شکردره این ولایت را ایجاد کرده است.

با آغاز فعالیت این توقف‌گاه، مسافران مسیر ولسوالی شکردره می‌توانند با سهولت و نظم بهتر به مقاصد شان رفت‌وآمد کنند، همچنان فعالیت‌های ترانسپورتی در این توقف‌گاه منسجم شده و از بی‌نظمی‌ها جلوگیری می‌شود.

توزیع کارت صحی برای رانندگان

ریاست تنظیم ترانسپورت جاده‌ای ولایت فاریاب، به‌منظور جلوگیری از حوادث ناگوار ترافیکی و تامین مصونیت مسافران، با همکاری ادارات محلی این ولایت، برای ۵۲۳ تن از رانندگان وسایط مسافربری و باربری در شهر میمنه کارت صحی توزیع کرده است.

روند معاینات رانندگان و توزیع کارت صحی برای آنان به‌گونه دوامدار ادامه خواهد داشت تا سلامت رانندگان تضمین و سطح مصؤنیت در سیستم ترانسپورت جاده‌ای این ولایت ارتقا یابد.

اعمار مرکز خدمات واحدهای کاری در کابل

وزارت ترانسپورت و هوانوردی پروژه اعمار مرکز واحدهای کاری "One stop shop" را به ارزش ۷ میلیون و ۹۵۰ هزار افغانی در محوطه ریاست عمومی تنظیم ترانسپورت جاده‌ای کابل آغاز کرده است که کارهای آن تاکنون ده درصد پیشرفت داشته و به سرعت جریان دارد.

این مرکز واحدهای کاری به هدف انسجام فعالیت‌ها، طی مراحل سریع کارهای مراجعین و ارائه خدمات بهتر و مؤثر ایجاد شده که تا چند ماه دیگر تکمیل خواهد شد.

تطبیق سیستم الکترونیکی روند نوبت در ننگرهار

ریاست تنظیم ترانسپورت جاده‌ای ولایت ننگرهار، تطبیق عملی سیستم الکترونیکی نوبت‌دهی (روندنوبت) برای وسایط باربری را آغاز کرده است. این سیستم به‌عنوان یک گام مهم در راستای تأمین شفافیت در امور ترانسپورتی و ارتقای کیفیت خدمات شناخته می‌شود.

در ولایت ننگرهار حدود هفت هزار عراده موتر باربری و در سطح کشور تا کنون بیش از ۶۰ هزار عراده موتر باربری در چارچوب این سیستم الکترونیکی ثبت شده‌اند.

در سطح کشور، فعال‌سازی هده‌های ترانسپورتی، تنظیم توقف‌گاه‌ها، معاینات تخنیکی وسایط، ارزیابی وضعیت صحی رانندگان و تطبیق سیستم‌های الکترونیکی از جمله اقدامات مهمی است که از سوی وزارت ترانسپورت و هوانوردی برای تقویت نظم ترانسپورتی انجام می‌شود.

با تداوم این اقدامات، خدمات ترانسپورتی در سطح کشور بیش از پیش منظم، مصؤن و معیاری شده و زمینه رفت‌وآمد آسان و با سهولت برای شهروندان فراهم خواهد شد.

د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت

د ۱۴۰۴ل کال پراختيايي پروژې

د هر هېواد اقتصادي وده، د خلکو ترمنځ د تګ راتګ اسانتيا او د سوداګرۍ پراختيا تر ډېره د معياري ټرانسپورتي زيربناوو پورې تړلې ده. افغانستان چې د سيمې د مهمو لارو په منځ کې موقعيت لري، د ټرانسپورتي تاسيساتو پراختيا ورته ځانګړی ارزښت لري. همدې اړتيا ته په کتو د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت په ۱۴۰۴ لمريز کال کې د هېواد په بېلابېلو ولايتونو کې د مهمو زيربنايي پروژو پلي کول پيل کړل، چې موخه يې د ټرانسپورتي خدمتونو معياري کول او د خلکو لپاره د لا زياتو اسانتياوو برابرول دي.

د ميلياردونو افغانيو په ارزښت د لسګونو پروژو پيل

د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت په روان کال کې د ۳ ميلياردە افغانيو څخه په زياته ارزښت د ۴۶ لويو پراختيايي پروژو چارې پيل کړې دي. په دغو پروژو کې د باروړونکو او مسافرو ترمينلونه، تيرپارکونه، اداري ودانۍ او نور ټرانسپورتي تاسيسات شامل دي، چې د هېواد د ټرانسپورتي سيستم د پياوړتيا لپاره بنسټيز اهميت لري.

همدارنګه د ياد وزارت له لوري په همدې کال کې د ۲۹۴ ميليونه ۸۲۸ زره افغانيو په ارزښت ۲۵ بېلابېلې زيربنايي پروژې بشپړې او ګټې اخيستنې ته سپارل شوې دي. په دغو بشپړو شويو پروژو کې د اداري ودانيو جوړول او بيا رغول، د هوايي ډګر د ځغاستليکو ترميم، تيرپارکونه، باروړونکي او مسافرو ترمينلونه، د هوايي ډګر د رمپ ساحې او نور ټرانسپورتي تاسيسات شامل دي. يادې پروژې د کابل، کندهار، بامیان، ميدان وردګ، سمنګان، کندوز، خوست او ننګرهار په ولايتونو کې پلي شوې دي، چې له بشپړېدو سره يې د ټرانسپورټ او هوايي چلند په برخو کې مهمې اسانتياوې رامنځته شوې دي.

د يادولو وړ ده چې ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت په تېرو څلورو کلنو کې شاوخوا د ۱۷۰ پروژو چارې پيل کړې دي چې زيات شمېر يې دا مهال د پلي کېدو په حال کې دي. ياد وزارت په راتلونکو کلونو کې هم د لا پراخه پرمختګونو او نوښتونو په لټه کې د معياري خدماتو وړاندې کولو ته ژمن دی.

د کابل په کچه لس مهمې پراختیایي پروژې

د ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت دا مهال یوازې په کابل ولایت کې د څه باندې ۲ میلیارده افغانیو په ارزښت ۱۰ پراختیایي پروژې پلي کوي. د دغو پروژو چارې د ټاکل شوي پلان له مخې په منظم ډول روانې دي. یادې پروژې د ځمکنۍ ټرانسپورټ او هوایي چلند په برخو کې د خلکو لپاره د اسانتیاوو د پراختیا په موخه پلي کېږي، چې له بشپړېدو وروسته به د ټرانسپورټي خدمتونو کیفیت ورسره لوړ، د خلکو د تګ راتګ ستونزې به راکمې شي او په ټوله کې به د عامه خدمتونو په کچه کې د پام وړ ښه والی راشي.

په غزني کې د لوی تیرپارک د جوړولو پروژه

د ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت له لوري د غزني ولایت مرکز اړوند تلخک‌زار سیمه کې د ۲۰۰ جریبه ځمکې پر سر د تیرپارک د جوړولو پروژه هم پیل شوې ده. د دې پروژې ارزښت له ۳۴ میلیونه افغانیو څخه زیات دی.

په دغه پروژه کې د تیرپارک چاپېریدونکی دېوال، اداري ودانۍ، د اوبو رسولو شبکه او نور اړین تاسیسات شامل دي. ټاکل شوې ده چې د دې پروژې چارې به د ۱۲ میاشتو په موده کې بشپړې او ګټې اخیستنې ته وسپارل شي. د دغه تیرپارک جوړېدل به د بارو‌ړونکو وسایطو د تنظیم، د ټرانسپورټي نظم د رامنځته کېدو او د سوداګریزو فعالیتونو د اسانتیا لپاره مهم رول ولوبوي.

په لغمان او تخار کې د اداري ودانیو جوړول

د ټرانسپورټي چارو د لا ښه تنظیم په موخه، د لغمان ولایت د وات ترانسپورټ تنظیم ریاست لپاره د یوې نوې اداري ودانۍ د جوړولو چارې هم پیل شوې دي. دا پروژه د ۹ میلیونه او ۳۹۰ زره افغانیو په لګښت پلي کېږي. یاده ودانۍ په دوو پوړونو کې جوړېږي چې ۱۸ خونې او نورې اړینې اداري اسانتیاوې به ولري او چارې به یې د دوو کالو په موده کې بشپړې شي.

همدارنګه په تخار ولایت کې هم د وات ترانسپورټ تنظیم ریاست لپاره د اداري ودانۍ د جوړولو کار د څه باندې ۱۱ میلیونه افغانیو په ارزښت پیل شوی دی. دا ودانۍ به هم په دوو پوړونو کې جوړه شي او د ۱۰ میاشتو په موده کې به بشپړه شي. د دغو ودانیو جوړېدل به د اداري چارو د ښه تنظیم او د مراجعینو لپاره د لا زیاتو اسانتیاوو د برابرولو لامل شي.

د هوایي چلند په برخه کې مهمې پروژې

د هوایي چلند په برخه کې هم یو شمېر مهمې پروژې پیل شوې دي، چې د هېواد د هوایي زیربناوو د پیاوړتیا لپاره ارزښت لري. له دغو پروژو څخه یوه یې د غور ولایت د سلطان غیاث‌الدین غوري هوایي ډګر د ځغاستلیکې د بیارغونې پروژه ده، چې د ۸۶ میلیونه افغانیو په ارزښت پلي کېږي. د دې پروژې په بشپړېدو سره به د یاد هوایي ډګر ځغاستلیکه په معیاري ډول جوړه او د بېلابېلو الوتکو د ناستې او الوتنې لپاره به مناسب شرایط برابر شي.

همدارنګه د بادغیس ولایت د قلعه‌نو هوایي ډګر د چاپېردونکی دېوال (فینس) د جوړولو پروژه هم پیل شوې ده. د دې پروژې ارزښت نږدې یو میلیون افغانۍ دی او د دې احاطوي دېوال اوږدوالی ۳۶۰ متره دی. ټاکل شوې ده چې د دې پروژې چارې به د یوې میاشتې په موده کې بشپړې شي.

په ټوله کې د ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت له لوري د هېواد په بېلابېلو ولایتونو کې د لسګونو پراختیایي پروژو پیل او بشپړېدل د ټرانسپورټي او هوایي زیربناوو د پیاوړتیا په لور مهم ګام بلل کېږي. دغه پروژې د خلکو د تګ راتګ اسانتیاوې زیاتوي او د اقتصادي فعالیتونو د پراختیا، د سوداګرۍ د ودې او د هېواد د ترانزیټي موقعیت د پیاوړتیا لپاره هم مهمه زمینه برابروي.

انتقال مصؤن مسافران میان
افغانستان و ایران

افغانستان از طریق گسترش روابط ترانسپورتی با کشورهای منطقه تلاش می‌کند تا سهولت‌های تردد شهروندان را افزایش داده و زمینه توسعه روابط تجارتی و اجتماعی را فراهم کند. در همین راستا، وزارت ترانسپورت و هوانوردی برای انتقال مصؤن و منظم مسافران از ولایت‌های غربی کشور، به‌ویژه هرات و نیمروز، به ایران، یک سلسله تسهیلات را فراهم کرده است.

خدمات ترانسپورتی منظم در مسیر هرات – مشهد

ریاست تنظیم ترانسپورت جاده‌ای ولایت هرات به‌هدف فراهم شدن سهولت‌های بیشتر برای مسافران در مسیر هرات الی مشهد کشور ایران، به‌طور منظم خدمات ترانسپورتی ارائه می‌کند. در حال حاضر، در این مسیر بیش از ۴۰۰ عراده تکسی و بس معیاری فعالیت دارند که علاوه بر تسهیل رفت‌وآمد مسافران سبب تقویت روابط ترانسپورتی میان افغانستان و ایران نیز شده است. فعالیت این وسایط معیاری نه‌تنها سهولت رفت‌وآمد مسافران را افزایش داده، بلکه نقش مهمی در تقویت روابط ترانسپورتی میان افغانستان و ایران ایفا می‌کند.

فعالیت شرکت‌های ترانسپورتی بین‌المللی در مسیر زرنج – زاهدان

ریاست تنظیم ترانسپورت جاده‌ای ولایت نیمروز از طریق بندر پُل‌ابریشم به‌طور منظم برای مسافران افغان از شهر زرنج الی شهر زاهدان کشور ایران به‌صورت دو طرفه خدمات ترانسپورتی ارائه می‌کند. در حال حاضر، در این مسیر شش شرکت بین‌المللی تکسی‌رانی با ۳۵۰ عراده واسطه ترانسپورتی فعالیت دارند. این خدمات، رفت‌وآمد مسافران میان افغانستان و ایران را راحت نموده و امکان سفر مصؤن و منظم به مقاصد را فراهم می‌کند.

نشست مشترک برای توسعه روابط ترانسپورتی

ملا محمد اقبال کلیم‌الله، رئیس تنظیم ترانسپورت جاده‌ای ولایت نیمروز با شماری از مقام‌های ایرانی در ساحه پُل ابریشم نشست مشترک برگزار کرد. در این نشست، درباره توسعه روابط ترانسپورتی و ترانزیتی میان افغانستان و ایران، حمل و نقل مصؤن مسافران و کالاهای تجاری و تنظیم بهتر فعالیت وسایط ترانسپورتی دو کشور مورد بحث قرار گرفت. دو طرف تأکید کردند که فراهم‌سازی تسهیلات و گسترش همکاری‌های ترانسپورتی، ارزش اقتصادی و اجتماعی مهمی برای هر دو کشور به ارمغان می‌آورد و باید به آن توجه شود.
فعالیت وسایط معیاری، توسعه شرکت‌های ترانسپورتی و تلاش‌های مشترک مقامات دو کشور زمینه را برای رفت‌وآمد آسان، مصؤن و منظم مردم فراهم می‌سازد.

د نړیوال وړ ټرانسپورټ
پراختیا لپاره مهم ګام

افغانستان د سیمې د مهمو ټرانزیټي لارو په په زړه کې موقعیت لري او د نړیوالو ټرانسپورټي سیستمونو پلي کول کولای شي، د هېواد د سوداګرۍ او ټرانزیټي فعالیتونو د پراختیا لپاره مهم فرصتونه رامنځته کړي. په همدې موخه د ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت د اړوندو ادارو په همکارۍ د نړیوال ټرانسپورټي سیستم (TIR) د پلي کولو لپاره خپلې هڅې ګړندۍ کړې دي.

په دې لړ کې د ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت، د مالیې وزارت او د افغانستان د سوداګرۍ او پانګې اچونې خونې استازو د ځمکنۍ لېږد رالېږد نړیوال سازمان (IRU) له استازو سره یوه انلاین ناسته ترسره کړه. په دغه ناسته کې په افغانستان کې د TIR نړیوال سیستم د پلي کېدو پر تخنیکي اړخونو مفصل بحث وشو او پرېکړه وشوه، چې د دې سیستم د عملي کولو لپاره به دوه اړخیز تخنیکي ټیم وټاکل شي، تر څو اړوندې چارې په همغږۍ او منظم ډول پر مخ یوسي.

همدارنګه د وړ ټرانسپورټ معین الحاج ملا عبدالسلام حیدري په مشرۍ د صنعت او سوداګرۍ وزارت، د بهرنیو چارو وزارت او د سوداګرۍ خونې له استازو سره بله ناسته هم ترسره شوه. په دې ناسته کې د نړیوال وړ ټرانسپورټ په برخه کې د اسانتیاوو د رامنځته کولو او د سیمه‌ییزو ترانزیټي مسیرونو فعالولو په اړه بحثونه وشول.

د غونډې ګډونوالو په ځانګړي ډول د لاجوردو دهلېز او د مرکزي اسیا د ټرانزیټي مسیرونو له لارې د سوداګریزو مالونو د لېږد رالېږد پر زیاتوالي خبرې وشوې. په دې بحثونو کې د دغو مسیرونو د فعالیت، اقتصادي ارزښت، د ټرانسپورټي اسانتیاوو او د هغوی د اغېزمنې استفادې پر لارو چارو هم تمرکز وشو.

د TIR نړیوال سیستم پلي کېدل کولای شي د افغانستان د ټرانزیټي ظرفیتونو په پیاوړتیا کې مهم رول ولوبوي، ځکه دا سیستم د پولې له اوږدو تشریفاتو پرته د سوداګریزو مالونو د چټک او خوندي لېږد رالېږد زمینه برابروي. تمه ده چې د دې سیستم په عملي کېدو سره به د افغانستان له لارې نړیوال ترانزیټ زیات شي او د هېواد سوداګریز او اقتصادي اړیکې به لا پراخې شي.

معیاری‌سازی خدمات ترانسپورتی، تأمین مصؤنیت مسافران و کالاهای تجارتی، از اهداف مهمی است که وزارت ترانسپورت و هوانوردی در راستای تحقق آن تلاش می‌کند.
به‌همین‌منظور، تطبیق سیستم ردیاب یا نظارت بر فعالیت وسایط به‌عنوان یک گام مهم در عصری سازی سکتور ترانسپورتی و افزایش شفافیت خدمات محسوب می‌شود.

مجهز شدن هزاران واسطه ترانسپورتی با دستگاه ردیاب

وزارت ترانسپورت و هوانوردی به‌منظور معیاری‌سازی وسایط ترانسپورتی و تأمین مصؤنیت مسافران و کالاهای تجارتی، تاکنون در سراسر کشور حدود ۲۰ هزار واسطه ترانسپورتی را با دستگاه‌های ردیاب مجهز کرده است.
در حال حاضر، روند نصب این دستگاه‌ها در مرکز و ولایات در وسایط مسافربری و باربری ادامه دارد تا به‌طور منظم از سرعت این وسایط نیز نظارت صورت گیرد.

گسترش همکاری با شرکت‌های خصوصی

ریاست خدمات تخنیکی و مصؤنیت وزارت ترانسپورت و هوانوردی، به‌منظور توسعه و تسریع روند نصب دستگاه‌های، همکاری خود را با شماری از شرکت‌های خصوصی گسترش داده است.
این ریاست به تازگی با چند شرکت خصوصی تفاهمنامه‌ای را امضا کرده است که بر اساس آن روند نصب این دستگاه‌ها در وسایط ترانسپورتی سرعت می‌یابد.
در حال حاضر، ۱۹ شرکت خصوصی در کشور در زمینه نصب دستگاه‌های ردیاب در وسایط ترانسپورتی فعالیت می‌کنند. در همین حال، تاکنون نزدیک به ۴۰ هزار واسطه مسافربری و باربری در مرکز و ولایات با دستگاه‌های ردیاب مجهز شده‌اند. قابل ذکر است که گسترش فعالیت این شرکت‌ها سبب خواهد شد که روند ردیابی، نظارت و کنترول سرعت وسایط موثریت بیشتر داشته باشد.

نشست مشترک با شرکت‌های ترانسپورتی و شرکت‌های خدماتی ردیاب

ریاست خدمات تخنیکی و مصؤنیت به‌هدف بهبود فعالیت‌های ترانسپورتی، با نمایندگان شرکت‌های خدماتی ردیاب و شرکت‌های ترانسپورتی مسافربری نشست مشترک برگزار کرد.

در این نشست تاکید شد که شرکت‌های ترانسپورتی مکلف اند دستگاه‌های ردیاب را در وسایط شان نصب و در جریان سفر فعال نگهدارند و شرکت‌های خدماتی ردیاب نیز از نصب این دستگاه‌ها در وسایط ترانسپورتی ارقام دقیق جمع‌آوری نمایند و در صورت نیاز با مراجع مربوطه در میان بگذارند.

بررسی تخنیکی وسایط ترانسپورتی

ریاست خدمات تخنیکی و مصؤنیت و واحدهای دومی تنظیم ترانسپورت جاده‌ای در ولایات، به هدف معیاری‌سازی واسطه‌های ترانسپورتی، در جریان یک هفته گذشته به تعداد ۹۷۳ عراده واسطه را در کابل و به‌تعداد ۱۱۶۹ عراده واسطه دیگر را در ولایات بررسی تخنیکی کرده‌اند.

بررسی تخنیکی وسایط مسافربری و باربری با دقت کامل انجام می‌شود تا مسافران بتوانند به‌گونه مصؤن به مقاصد شان سفر کنند.

تطبیق روند نصب دستگاه‌های ردیاب به‌عنوان یک گام مهم در عصری‌سازی سکتور ترانسپورتی، نظارت دقیق بر کنترول سرعت وسایط و تأمین مصؤنیت مسافران محسوب می‌شود. تجهیز هزاران وسیله نقلیه، مشارکت شرکت‌های خصوصی و روند نظارت دوامدار نشان می‌دهد که وزارت ترانسپورت و هوانوردی تلاش دارد خدمات ترانسپورتی در سطح کشور را معیاری کند.

په ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت کې

نوې ټاکنې او اداري بدلونونه

د ټرانسپورټ او هوایي چلند وزیر پېژندغونډه ترسره شوه.

د عالیقدر امیرالمؤمنین حفظه‌الله د ۲۶/۸/۱۴۴۷ نېټې او ۲۰ګڼې حکم له مخې الحاج ملا محمد فاضل مظلوم د ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت د وزیر په توګه وټاکل شو او په ۱۴۰۴ل کال د سلواغې میاشتې په دېرشمه نېټه د یوې شانداره غونډې په ترڅ کې، چې د اسلامي امارت یو شمېر لوړپوړو چارواکو پکې ګډون درلود، د یاد وزارت کارکوونکو ته وروپېژندل شو.

د ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت یو شمېر نوي رئیسان معرفي شول.

د ریاست الوزرا عالي مقام د حکم پر اساس د ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت د مقام دفتر ریاست ته مولوي عبیدالله آغا سبحاني، د کارکوونکو چارو ریاست ته ښاغلی محمد اعظم فدا او د هوایي ټرافیک خدمتونو تنظیم ریاست ته مولوي محمد موسی غزنوي د رئیسان په توګه وټاکل شول.

یاد رئیس صاحبان د ۱۴۰۴ل کال د کب/حوت میاشتې په ۱۴مه نېټه د یوې غونډې په ترڅ کې، چې د ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت مالي او اداري معین حافظ صدیق‌الله عابد، د واټ ټرانسپورټ معین الحاج ملا عبداسلام حیدري او یو شمېر رئیسانو پکې ګډون درلود د وزارت کارکوونکو ته په رسمي ډول وپېژندل شول.

د خوندي او معياري

هوايي خدمتونو په لور ګامونه

هوايي چلند د هېواد د اقتصادي پرمختګ، نړيوال اتصال او د خلکو د اسانه تګ راتګ لپاره مهم سکتور بلل کېږي. ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت هڅه کوي، چې د هوايي ډګرونو د اسانتياوو پراختيا، د الوتنو خوندیتوب لوړول او له نورو هېوادونو سره د هوايي اړيکو پياوړتيا له لارې د افغانستان د هوايي چلند سکتور لا معياري او پرمختللی کړي. په همدې لړ کې په وروستيو کې يو شمېر اړين اقدامات ترسره شوي دي.

د کابل – مسقط ترمنځ د مستقيمو الوتنو د پيل توافق

د افغانستان او عمان ترمنځ د هوايي همکاريو د پراختيا په موخه د دواړو هېوادونو د چارواکو ترمنځ هر اړخيز بحثونه ترسره شول، چې په پايله کې يې د کابل او مسقط ترمنځ د مستقيمو الوتنو د پيل په اړه توافق رامنځته شو. دا پرېکړه د دواړو هېوادونو ترمنځ د هوايي اړيکو د پراختيا په لور يو مهم ګام بلل کېږي. همدارنګه د عمان د ټرانسپورټ وزير ډاډ ورکړ، چې د هوايي چلند ترڅنګ به د ځمکني ټرانسپورټ په برخه کې هم د همکاريو پراختيا ته پاملرنه وکړي، څو د دواړو هېوادونو ترمنځ ټرانسپورتي اړيکې لا پياوړې شي.

د زرنج هوايي ډګر د مخابراتي سيستم پياوړتيا

د الوتنو د خوندیتوب او د هوايي خدمتونو د معياري کولو په موخه د نيمروز ولايت زرنج هوايي ډګر کې نوې مخابراتي دستګاوې فعاله شوې دي. دغه مخابراتي سيستم به د الوتنو پر مهال د پيلوټانو او د کنټرول برج ترمنځ مستقيمه اړيکه برابره کړي، چې له امله به يې د الوتنو خوندیتوب او د هوايي خدماتو کيفيت نور هم لوړ شي. دا اقدام د هېواد د هوايي ټرانسپورتي سيستم د پياوړتيا او د ياد هوايي ډګر د معياري کېدو په برخه کې مهم ګام بلل کېږي.

د کورنیو او نړیوالو الوتنو عادي جریان

دا مهال د هېواد له نړیوالو او محلي هوایي ډګرونو څخه کورنۍ او نړیوالې الوتنې په عادي ډول ترسره کېږي. د افغانستان له نړیوالو هوایي ډګرونو څخه د ټاکل شوي مهالوېش له مخې الوتنې پر وخت ترسره کېږي او په محلي هوایي ډګرونو کې هم د ټاکل شوي پروګرام له مخې پروازونه دوام لري. د ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت هڅه کوي چې د هوایي ډګرونو په کچه د مسافرو او سوداګریزو توکو د لېږد رالېږد لپاره لا نورې اسانتیاوې رامنځته کړي.

د کابل نړیوال هوایي ډګر کې د برېښنایي سیستم پروژه

د ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت له لوري د کابل نړیوال هوایي ډګر په یو شمېر تاسیساتو کې د ښار برېښنا د غځولو پروژه بشپړه او ګټې اخیستنې ته وسپارل شوه. د دې پروژې ارزښت شاوخوا ٦ میلیونه افغانۍ دی او دري میاشتې وړاندې یې چارې پیل شوې وې. په دې پروژه کې د ۱٦۰۰ کیلو واټ امپیر ظرفیت لرونکي ټرانسفارمر نصب، ۹٦۰ متره د برېښنا مزي غځول او د شپږ کیلو واټ ښاري برېښنا د اوروژنې سټېشن او اړوندو تاسیساتو سره نښلول شامل دي.

د الوتنو خوندیتوب په برخه کې مسلکي روزنه

د هېواد د پنځو نړیوالو هوایي ډګرونو د الوتنو خوندیتوب برخې کارکوونکو ته د مسلکي وړتیاوو د لوړولو په موخه دریځیم میاشتنۍ سمینار هم وړاندې شو. دا سمینار د هوایي چلند د ملي مقرراتو او د نړیوال ملکي هوایي چلند سازمان/ایکاو له معیارونو سره سم برابر شوی و. په دې روزنیز پروګرام کې ۲۲ تنه کارکوونکو ګډون کړی و او د بهرنیو مسلکي روزونکو له لوري ورته د الوتنو د خوندیتوب اړوند تخصصي روزنه ورکړل شوه.

په ټوله کې د هوایي اړیکو پراختیا، د هوایي ډګرونو د تخنیکي سیستمونو پیاوړتیا او د مسلکي کارکوونکو روزنه هغه مهم اقدامات دي چې ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت یې د هېواد د هوایي چلند سکتور د پیاوړتیا لپاره ترسره کوي

د ۱۰۸ کسانو فراغت
غونډه ترسره شوه

د ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت اړوند ملکي هوایي چلند انسټېټیوټ څخه د ۱۰۸ فارغانو فراغت غونډه ترسره او تصدیقپاڼې ورکړل شوې. دا غونډه چې د ۱۴۰۴ لمریز کال د سلواغې میاشتې په ۱۵مه نېټه په انسټېټیوټ کې جوړه شوې وه، د یاد وزارت مسئولینو او یو شمېر امارتي چارواکو پکې ګډون درلود. یاد فارغان چې د انسټېټیوټ له ښلاښلو څانګو څخه د دوو کلنو زده کړو تر بشپړولو وروسته فارغ شوې وو، د ګډون والو له خوا یې هڅې وستایل شوې او دا برېا د هېواد د ځانبساینې پر لور مهم ګام وبلل شوه. دا مهال د هوایي چلند په انسټېټیوټ کې د هوایي ټرافیک کنټرول، هوایي چلند ټکنالوژۍ، هوایي چلند مدیریت، طفایې او ځمکني ټرانسپورټ په برخو کې د هېواد د ښلاښلو سیمو ځوانان په زده‌کړو بوخت دي، چې تر فراغت وروسته په خپلو اړوندو مسلکي برخو کې پر دندو ګمارل کېږي.

نصب و فعال‌سازی دستگاه‌های پیشرفته‌ی هواشناسی

در سال‌های اخیر، توجه به توسعه زیرساخت‌های هواشناسی در افغانستان به‌عنوان یکی از عوامل مهم تأمین مصؤنیت پروازها و بهبود پیش‌بینی وضعیت آب‌وهوا، اهمیت خاصی یافته است. در همین راستا، ریاست هواشناسی وزارت ترانسپورت و هوانوردی به هدف جمع‌آوری اطلاعات دقیق اوضاع جوی و تقویت سیستم‌های پیش‌بینی آب‌وهوا، در شماری از ولایات دستگاه‌های پیشرفته و خودکار هواشناسی را نصب و فعال کرده است. در این راستا ، به‌تازگی یک پایه دستگاه پیشرفته و خودکار هواشناسی در میدان هوایی بین‌المللی احمدشاه بابا ولایت کندهار نصب و فعال شده است. این دستگاه قادر است اطلاعات دقیق مربوط به وضعیت جوی از جمله میزان بارندگی، درجه حرارت، رطوبت هوا، سرعت و سمت باد و همچنان فشار هوا را به‌صورت خودکار ثبت و تحلیل کند. این معلومات نقش مهمی در پیش‌بینی دقیق وضعیت آب وهوا و افزایش مصؤنیت پروازها در این میدان هوایی ایفا می‌کند. همچنین، به‌منظور تقویت سیستم‌های هواشناسی در جنوب کشور، یک پایه استیشن پیشرفته و خودکار هواشناسی در میدان هوایی لشکرگاه ولایت هلمند نیز نصب و فعال شده است. این استیشن با ثبت و تحلیل خودکار معلومات جوی، امکان دسترسی به داده‌های دقیق و به‌موقع را فراهم می‌کند.

همچنان، ریاست هواشناسی یک پایه استیشن پیشرفته هواشناسی دیگر را نیز در میدان هوایی زرنج ولایت نیمروز نصب کرد. این دستگاه با ثبت و تحلیل پارامترهای مهم جوی مانند بارندگی، درجه حرارت، رطوبت، سرعت و جهت باد و فشار هوا، زمینه پیش‌بینی دقیق‌تر وضعیت آب‌وهوا را فراهم می‌کند و نقش مهمی در تأمین مصؤنیت پروازها و ارائه خدمات بهتر هوانوردی دارد. ریاست هواشناسی وزارت ترانسپورت و هوانوردی در جریان سال ۱۴۰۳ خورشیدی به تعداد ۳۰ پایه استیشن و دستگاه پیشرفته هواشناسی را در نقاط مختلف کشور از جمله میدان‌های هوایی کشور نصب و فعال کرده است.

این اقدام بخشی از برنامه‌های این ریاست برای تقویت شبکه ملی هواشناسی و بهبود دسترسی به اطلاعات دقیق جوی در سراسر کشور به‌شمار می‌رود. توسعه و تقویت استیشن‌های پیشرفته هواشناسی، نه‌تنها در افزایش مصؤنیت پروازها نقش اساسی دارد، بلکه در مدیریت بهتر شرایط جوی، برنامه‌ریزی‌های هوانوردی و ارائه خدمات دقیق هواشناسی نیز اهمیت فراوانی دارد. با ادامه این روند و نصب دستگاه‌های بیشتر در ولایات مختلف، افغانستان می‌تواند گام‌های مؤثرتری در جهت بهبود سیستم پیش‌بینی آب‌وهوا و ارتقای معیارهای هوانوردی بردارد.

افغانستان ته
د الوتنو زیاتوالی

د ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت د پرلپسې هڅو پایله کې ۱۴۰۴ لمریز کال د هېواد هوایي ډګرونه د نړیوالو او کورنیو الوتنو لپاره په منظم ډول فعال او له ځنډ و خنډ پرته تري الوتنې ترسره کیدې.

افغانستان ته د لسو نړیوالو هوایي شرکتونو الوتنې

اوس مهال ۱۰ نړیوال هوایي شرکتونه د افغانستان نړیوالو هوایي ډګرونو ته منظمې الوتنې ترسره کوي. دا شرکتونه عبارت دي له: ترکیش، العربیه، فلای دوبی، معراج، ایران‌ایر، ایران تور ایر، کیش ایر، ماهان، آرش او اتحاد هوایي شرکت چې د کال په اخره ورځ یعنې د ۱۴۰۴ل کال د کب میاشتې په ۲۹مه نېټه یې لومړي الوتنه کابل نړیوال هوایي ډګر ته ترسره کړه، چې په اونۍ کې به څلور الوتنې ولري.

دا بهیر د مسافرو د تګ راتګ اسانتیا برابروي او د دې تر څنګ د سوداګرۍ، پانګونې او نړیوالو اړیکو د پراختیا لپاره هم نوې دروازې پرانیزي. د نړیوالو شرکتونو تر څنګ دوه کورنۍ هوایي شرکتونه آریانا افغان او کام ایر هوایي شرکتونه هم د هېواد په دننه او بهر کې فعال حضور لري، چې نړیوالو مسیرونو ته هم خدمات وړاندې کوي او د افغانستان د هوایي سکتور د بنسټیز ځواک په توګه ګڼل کېږي.

د هوایي ډګرونو فعال ساتل

په ټول هېواد کې دا مهال ۵ نړیوال او ۲۲ محلي هوایي ډګرونه فعال دي، چې د مسافرو او سوداګریزو توکو د لېږد رالېږد لپاره منظم خدمات وړاندې کوي. دا هوایي ډګرونه د هېواد د بېلابېلو سیمو ترمنځ د اړیکو د ټینګښت تر څنګ، نړیوالو بازارونو ته د افغانستان د نښلېدو مهم فرصتونه رامنځته کوي. د دغو تاسیساتو فعال پاتې کېدل د اقتصادي حرکت، سوداګرۍ او د مسافرو تګ راتګ لپاره حیاتي اهمیت لري.

د نړۍ بېلابېلو هېوادونو ته مستقیمې الوتنې

اوس مهال افغانستان له ګڼو مهمو هېوادونو سره مستقیمې هوایي اړیکې لري، چې په دې کې روسیه، ترکیه، هندوستان، قطر، ایران، متحده عربي امارات، چین، ازبکستان، پاکستان، کوښټ او سعودي عربستان شامل دي. دا الوتنې افغانستان ته دا فرصت برابروي، چې د سیمې په کچه د ټرانزیټي او هوایي مرکز په توګه خپل رول لا پیاوړی کړي.

مرغومی/جدي میاشت

سلواغه/ دلوه میاشت

کب/حوت میاشت

د درپیو میاشتو په موده کې

د ځینو ترسره شویو غونډو، لپدنو او کړنو لنډ خبرونه.

د مرغومی/جدي میاشت:

- کار اعمار یک تیرپارک با سهولت‌های ترانسپورتی در ولسوالی دولت‌آباد ولایت فاریاب به هزینه ۱۳ میلیون و ۴۶۶ هزار افغانی جریان دارد که تاکنون ۱۰ درصد پیشرفت داشته و تا هشت ماه آینده تکمیل می‌شود.
- ریاست تنظیم ترانسپورت جاده‌ای فاریاب از طریق ترمینل باربری میمنه به‌گونه منظم و شفاف خدمات انتقال اموال تاجران را به ولایات مختلف ارائه می‌کند.
- د کندهار ولایت په تخته‌پل ولسوالۍ کې د څه باندې ۲۳ میلیونه افغانیو په لګښت د تیرپارک جوړولو چارې په چټکۍ سره روانې دي او کارونه یې ۳۰ سلنه پرمخ تللي دي.
- د واټ ټرانسپورټ معین الحاج ملا عبدالسلام حیدري په مشرۍ د کابل د ټرانسپورټي نظم لپاره له اړوندو ادارو سره ناسته وشوه او د ټرافیکي ستونزو د حل لپاره د ګډ تخنیکي پلاوي پر ټاکلو پرېکړه وشوه.
- د بدخشان هوایي ډګر کارکوونکو ته د هوایي چلند امنیت تر عنوان لاندې شپږ ورځنی ښوونیز سمینار وړاندې شو.
- د تخنیکي خدمتونو او خوندیتوب ریاست له‌خوا د پکتیکا د ځمکني ټرانسپورټ کارکوونکو ته د وسایطو تخنیکي ارزونې، د جي‌پي‌اېس پلي کولو او خوندیتوب په اړه روزنیز سمینار وړاندې شو او موټرچلوونکو ته هم لازمي لارښوونې وشوې.
- غور ولایت کې د غور–کابل پر مسیر مسافروړونکو موټرو په نوي رنګ او ټرانسپورټي اصولو سره سم په رسمي ډول فعالیت پیل کړ.
- د کندوز ولایت په چهار درې او دښتې ابدان ولسوالیو کې د څه کم ۵۷ میلیونه افغانیو په لګښت د دوو تیرپارکونو جوړولو چارې روانې دي.
- ریاست تنظیم ترانسپورت جاده‌ای بلخ برای کارمندانش در زمینه طرزالعمل تغییر بادی و شاسی وسایط نقلیه و تطبیق درست آن سمینار آموزشی برگزار کرد.
- ریاست خدمات تخنیکی و مصونیت برای کارمندان آمریت تنظیم ترانسپورت جاده‌ای زابل در زمینه بررسی تخنیکی وسایط، نصب دستگاه‌های ردیاب و نظارت بر هده‌ها و ترمینل‌ها سمینار آموزشی برگزار کرد.
- معین ترانسپورت جاده‌ای به ولایت هرات سفر کرده و از روند فعالیت و نظم ترمینل باربری گذره بازدید نموده و در زمینه حل مشکلات رانندگان هدایات لازم داد.
- د کندهار په لوېدیځ باغ پل سیمه کې د څه کم ۱۶۷ میلیونه افغانیو په لګښت د مسافروړونکي ترمینل جوړولو چارې روانې دي چې په بشپړېدو سره به یې مسافرو ته اسانتیاوې برابرې کړي.
- د غور ولایت واټ ټرانسپورټ کارکوونکو ته د منظور شوو طرزالعملونو او عملیاتي پلانونو په اړه درې ورځنی ښوونیز سمینار وړاندې شو.

د سلواغې/دلوې میاشت:

- د ننګرهار ولایت واټ ټرانسپورټ تنظیم ریاست کارکوونکو ته د ټرانسپورټي چارو تنظیم، د اصولو پلي کولو او شفافیت په موخه د وسایطو د اسنادو طرزالعمل په اړه ښوونیز سمینار وړاندې شو.
- د کابل ولایت واټ ټرانسپورټ تنظیم لوی رئیس الحاج مولوي عبدالغفار فاروق د دمسبز ولسوالۍ د بارووړونکو موټرو بین‌الولایتي ترمینل څخه لیدنه وکړه او د خدماتو د ښه والي او د موټرچلوونکو ستونزو د حل په اړه یې لارښوونې وکړې.

- د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت له لوري د مرغومي په مياشت کې د هېواد په بېلابېلو ولايتونو کې د ۱۱ زره او ۲۵۰ مسافروړونکو او باروړونکو موټرو تخنيکي ارزونه ترسره شوه.
- د پروژو مديريت رئيس انجنير بختيار اختياري د کندهار ولايت باغ پل سيمه کې د مسافروړونکي ترمينل، د ابوالنصر فراهي باروړونکي ترمينل له چاپېريدونکي ديوال او د هرات ولايت د ګذرې ملي او نړيوال مسافروړونکي ترمينل د جوړېدو له چارو ليدنه وکړه او د پروژې د کيفيت، چټکتيا او نړيوالو معيارونو پر رعايت يې ټينګار وکړ.
- د کارکوونکو د مسلکي ظرفيت لوړولو په موخه د وزارت مرکزي رياستونو ۱۴۴ نويو کارکوونکو ته د اداري او مديريت تر عنوان لاندې اته ورځنی نښوونيز سمينار وړاندې شو.
- د کارکوونکو چارو رياست له لوري د کارکوونکو د ظرفيت لوړونې لپاره د کمپيوټري پروګرامونو دوه مياشتنی نښوونيز پروګرام وړاندې شو.
- د اروزګان ولايت مرکز ترينکوټ کې د څه باندې ۳۶ ميليونه افغانيو په ارزښت د مسافروړونکي ترمينل د جوړېدو چارې روانې دي چې دا مهال شاوخوا ۳۰ سلنه پرمختګ لري.
- ریاست هواشناسی وزارت ترانسپورت و هوانوردی با همکاری یک نهاد، برنامه آموزشی پنج‌روزه‌ای را در زمینه تغییرات اقلیمی و هواشناسی برای کارمندان بخش تخنیکی برگزار کرد.
- ریاست خدمات تخنیکی و مصؤنیت برای کارمندان آمریت تنظیم ترانسپورت جاده‌ای ولایت بادغیس سمینار آموزشی پیرامون بررسی تخنیکی وسایط، نصب دستگاه‌های ردیاب و شیوه‌های نظارت بر فعالیت هده‌ها و ترمینل‌ها برگزار کرد.
- د وزارت دوهمي واحدونو د اسنادو وېش او احصائيې برخې کارکوونکو ته د ټرانسپورټي احصائيې راټولولو، توحيد او د اسنادو وېش په اړه پنځه ورځنی نښوونيز سمينار وړاندې شو.
- ریاست خدمات تخنیکی و مصؤنیت برای کارمندان ریاست تنظیم ترانسپورت جاده‌ای ولایت کندهار سمینار آموزشی بررسی تخنیکی وسایط ترانسپورتی و نظارت بر دستگاه‌های ردیاب برگزار کرد.
- د نيمروز ولايت واټ ټرانسپورټ تنظيم رئيس د ټرانسپورټي بندرونو له کارکوونکو سره په ناسته کې د چارو تنظيم، له مراجعينو سره د نښه سلوک او د ټرانسپورټي اصولو پر پلي کېدو ټينګار وکړ.
- کار اعمار تیرپارک معیاری در ولسوالی باباجی ولایت هلمند به هزینه ۳۰ میلیون افغانی در ۱۷۱ جریب زمین جریان دارد و تاکنون حدود ۱۰ درصد پیشرفت داشته است.
- د پروژو مديريت رئيس انجنير بختيار اختياري د هرات ولايت ګذرې ولسوالۍ کې د باروړونکي ترمينل او اروزګان ولايت کې د مسافروړونکي ترمينل د جوړېدو له چارو ليدنه او د کيفيت او پرمختګ ارزونه يې وکړه.
- کار اعمار تعمیر آمریت تنظیم ترانسپورت جاده‌ای ولایت کاپیسا به هزینه ۴ میلیون و ۴۳۲ هزار افغانی در دو طبقه نزدیک به تکمیل است و به‌زودی به بهره‌برداری سپرده خواهد شد.
- د نيمروز ولايت چخانسور ولسوالۍ دوراهي سيمه کې د ۲۰ ميليونه افغانيو په ارزښت د تيرپارک جوړولو پروژې چارې دا مهال نږدې ۱۵ سلنه پرمخ تللي دي.
- ریاست خدمات تخنیکی و مصونیت یک برنامه آموزشی یک‌روزه را برای شرکت‌های خصوصی در زمینه نصب و کارکرد دستگاه‌های ردیاب و نقش آن در کاهش حوادث ترافیکی برگزار کرد.
- د ننګرهار او نيمروز ولايتونو واټ ټرانسپورټ تنظيم رياستونو د ترافيکو له استازو سره د وسايطو معياري کولو، تخنيکي ارزونې چټکتيا او د غيرقانوني څراغونو او د افغانستان خلاف لس موټرو د مخنيوي په اړه ناستې وکړې.

- د نیمروز ولایت واټ ټرانسپورټ تنظیم رئیس د چخانسور ولسوالۍ دوراهي سیمه کې د تیرپارک جوړېدو له چارو څارنه وکړه، چې دا مهال یې د چاپېرېدونکي دېوال کارونه روان دي.
- د واټ ټرانسپورټ قوانینو او معاهداتو ریاست د باروړونکو شرکتونو استازو ته د نړیوال واټ ټرانسپورټ سیستم (TIR) په اړه یو ورځنی ښوونیز سمینار وړاندې کړ.
- کار اعمار هده مسافربری ولایت‌های جنوب‌غرب کشور در ساحه کمپنی شهر کابل به هزینه بیش از ۲۸ میلیون افغانی ۹۵ درصد پیشرفت داشته و به‌زودی به بهره‌برداری سپرده خواهد شد.
- د کندوز ولایت دښتې ابدان سیمه کې د څه کم ۲۹ میلیونه افغانیو په ارزښت د تیرپارک جوړولو پروژه روانه ده، چې دا مهال نږدې ۲۵ سلنه پرمختګ لري.
- د نیمروز ولایت واټ ټرانسپورټ تنظیم ریاست د جي پي ایس شرکتونو له استازو سره د جي پي ایس الو د لګولو پروسې د چټکتیا په اړه ناسته وکړه.

د کب/حوت میاشت:

- کار اعمار دیوار احاطوی ترمینل باربری ابوالنصر فراهی در ولایت فراه به هزینه ۳۹ میلیون و ۸۴ هزار افغانی جریان دارد که تاکنون ۳۶ درصد پیشرفت داشته است.
- ریاست خدمات تخنیکی و مصؤنیت با نمایندگان شرکت‌های ردیاب و شرکت‌های ترانسپورتی نشست مشترک برگزار کرد و بر نصب و فعال نگهداشتن دستگاه‌های ردیاب در وسایط ترانسپورتی تأکید شد.
- د بلخ ولایت مولانا جلال الدین محمد بلخي نړیوال هوایي ډګر کې د مسافرو انتظارځای او د موټرو تم ځای جوړولو پروژه نږدې ۲۵ سلنه پرمخ تللې ده.
- د هېواد له نړیوالو او کورنیو هوایي ډګرونو الوتنې په عادي او منظم ډول روانې دي او د مسافرو او سوداګریزو توکو د لېږد لپاره خدمتونه وړاندې کېږي.
- د فاریاب ولایت اقینې بندر کې د څه باندې ۱۱۰ میلیونه افغانیو په ارزښت د تیرپارک جوړولو پروژه روانه ده، چې دا مهال شاوخوا ۳۵ سلنه پرمختګ لري.
- کار اعمار تعمیر اداری ریاست تنظیم ترانسپورت جاده‌ای ولایت هلمند به هزینه ۱۲ میلیون افغانی نزدیک به تکمیل بوده و به‌زودی به بهره‌برداری سپرده خواهد شود.
- د کارکوونکو چارو ریاست له لوري د مرکزي ریاستونو کارکوونکو ته د هوایي چلند په برخه کې لس ورځنی ښوونیز سمینار وړاندې شو.
- د نیمروز ولایت واټ ټرانسپورټ تنظیم ریاست د مسافروړونکو موټرو د کرایو له تطبیق څارنه وکړه او موټرچلوونکو ته د ټرانسپورټي اصولو د پلي کولو لارښوونې وشوې.
- کار اعمار ترمینل مسافربری ولایت زابل به هزینه ۲۷ میلیون و ۷۷۱ هزار افغانی به ۹۶ درصد پیشرفت رسیده و به‌زودی تکمیل و به بهره‌برداری سپرده می‌شود.
- د ټرانسپورټ او هوایي چلند وزارت د اختر په ورځو کې په کابل او ولایتونو کې د څارنې ټیمونه ګمارلي وو، تر څو د ټاکل شوې کرایې سرغړونه ونه شي او د دې تر څنګ موټرچلوونکو ته د خوندي سفر سپارښتنې هم کیدې.
- ریاست تنظیم ترانسپورت جاده‌ای ننگرهار برای بهبود خدمات در ایام عید فطر، بر تطبیق جدی لایحه کرایه و رعایت اصول ایمنی از سوی رانندگان تأکید کرده و به مسئولان ترمینل‌ها برای جلوگیری از اخذ کرایه اضافی و تأمین نظم هدایت داد.
- مسئولان تنظیم ترانسپورت جاده‌ای بلخ برای تأمین نظم بهتر، از تطبیق لایحه کرایه، اسناد ترانسپورتی و وضعیت رانندگان نظارت کرده و بر انتقال مصؤن مسافران در ایام عید تأکید نمودند.

په هوايي چلند کې
دمرغانو او ژوو د خطرونو مديريت

هوايي چلند د نړۍ له هغو سکټورونو څخه دی، چې خوندیتوب (مصؤنیت) پکې د ټولو فعالیتونو بنسټیز او لومړنی اصل بلل کېږي. هره الوتنه، هره ناسته او د هوايي عملیاتو بهیر د دقیقو محاسبو، مسلکي مهارتونو او منظم مدیریت پر مټ ترسره کېږي.

په همدې لړ کې یو هغه مهم خو ډېر وخت هېر شوی فکټور چې د هوايي چلند په خوندیتوب او عملیاتو مستقیم اغېز لري د مرغانو او ژوو د خطرونو مدیریت دی. دا مدیریت د هوايي ډګرونو هغه کړنلارې او فعالیتونه راسپړي، چې موخه یې د مرغانو او ژوو د حضور کمول، د ټکرونو مخنیوی او د الوتنو خوندي بهیر ډاډمنول دي.

په ګرده نړۍ کې د الوتکو ، مرغانو او ژوو ترمنځ د ټکر پېښې د هوايي ډګرونو لپاره یوه جدي اندېښنه ده. په داسې حال کې چې ډېرې پېښې ظاهراً کوچنۍ معلومېږي، خو اغېزې یې له تخنیکي زیانونو څخه نیولې تر انساني تلفاتو، د عملیاتو تر ګډوډیو او اقتصادي زیانونو پورې رسېږي.

د دې لپاره چې د هوايي چلند خوندیتوب ډاډمن شي، لازمه ده چې د مرغانو او ژوو د خطرونو مدیریت د هوايي ډګرونو د خوندیتوب له بنسټیزو ساحو څخه وشمېرل شي.

د مرغانو او ژوو د خطرونو د مدیریت تر ټولو لومړنی او مهم اهمیت د هوايي چلند خوندیتوب دی. کله چې یوه الوتکه د الوتنې په حساسو پړاوونو (الوتنه، ناسته) کې د مرغانو یا نورو ژوو سره ټکر وکړي، د پېښې د شدت وړاندوینه یې ناشونې ده. یو ساده ټکر کولی شي د انجن د خرابېدو، د الوتکې د لید د بندېدو، د الوتنې د مسیر د ګډوډېدو او په بدترین حالت کې د جدي پېښو لامل شي.

د یادونې وړ ده چې د مرغانو ډیرې ټکرونه هغه مهال رامنځته کېږي، چې الوتکه د ځمکې له سطحې سره نږدې وي، چې پیلوټانو د عکس العمل د وخت اندازه خورا راکموي او د خطر کچه لوړوي. له همدې امله په هوایي ډګر کې د ژوو او مرغانو د خطرونو مدیریت د هوایي چلند د خوندیتوب له مهمو برخو څخه شمېرل کیږي.

تر دې ور هاخوا د مرغانو او ژوو د خطرونو مدیریت د نړیوالو او ملي قوانینو او مقرراتو یوه مهمه برخه ده. د هوایي چلند نړیوال سازمانونه په کلکه ټینګار کوي، چې هر هوایي ډګر باید د مرغانو او ژوو د خطرونو مدیریت لپاره مشخص او معیاري پلان ولري، په دې پلان کې د هوایي ډګر اداره مکلفه ده، چې د مرغانو او ژوو د خطر د کچې ارزونه وکړي، د خطر د کمولو لپاره علمي تګلارې او میتودونه وکاروي او د دوامداره څار یا نظارت لپاره سیستم فعال وساتي. د دې مقرراتو نه پلي کول نه یوازې د خوندیتوب په برخه کې جدي زیان رامنځته کوي، بلکې د هوایي ډګر په قانوني مسؤلیت، نړیوال اعتبار او د تصدیق په پروسو هم منفي اغېز لري.

پر دې ټولو سربېره، د مرغانو او ژوو د ټکرونو اقتصادي اغېزې د پام وړ دي. الوتکې د نړیوالې پانګې یوه ډېره لوړه بیه لرونکی شتمني ده او هر ډول تخنیکي زیان ورته په میلیونونو ډالرو ارزښت لري.

د مرغانو ساده ټکر کېدای سي د الوتکې انجن او یا نورو برخو ته زیان ورسوي، چې د بیا رغولو لګښت به یې ډېر لوړ وي، حتی ځینې وختونه د الوتکې د فلج کیدو سبب ګرځي. همدارنګه د یوې الوتکې د زیانمنېدو په پایله کې د الوتنو مهالوېش ګډوډېږي، مسافر له ځنډ سره مخ کېږي او د هوایي شرکت د عملیاتو لړۍ له ستونزو سره مخامخ کېږي.

په دې توګه د مرغانو او ژوو د خطرونو مدیریت یوازې د خوندیتوب موضوع نه ده، بلکې د هوایي ډګرونو او هوایي شرکتونو د اقتصادي ثبات یوه مهمه تکیه هم ګڼل کېږي.

ترتیب کوونکی: حمیدالله بارکزی (د احمدشاه بابا نړیوال هوایي ډګر د هوایي ترافیکو د څار برج فني غړی)

په دوبۍ کې د نړۍ چټک

ښاري ټرانسپورټي سیسټم پیل

په دوبۍ کې د زیاتېدونکي ترافیکي ګنډګونې د ستونزې د حل لپاره یو ځانګړی او عصري ځمک لاندې ټرانسپورټي پروژه معرفي شوې ده، چې له املې به یې د ښاریانو د سفر وخت راکم کړي.
دا پروژه به په ښار کې ګنډه ګونډه راکمه او د خلکو ورځنی تګ راتګ به لا اسانه کړي.
د دې عصري ټرانسپورټي سیستم لومړنی ازمېښتي مسیر به ٦ نیم کیلومتره اوږدوالی ولري.
دا پروژه چې لګښت یې څه باندې ۵۴۰ میلیون ډالره دی، په لومړي پړاو کې به څلور تر ځمکې لاندې تمځایونه جوړ شي، چې ډیزاینونه یې هم وړاندې شوي دي. دا تمځای به په برج خلیفه، DIFC ۲، زعبیل دوبۍ مال پارکینګ او ICD بروکفیلډ پالیس کې جوړ شي.
له دې سره به دوبۍ د امریکا تر لاس ویګاس وروسته د نړۍ دویم ښار وي چې د لوټ سیستم پکې جوړېږي.
د دوبۍ چارواکو د دې پروژې د جوړولو لپاره د امریکایي میلیاردر ایلن مسک له شرکت «دي بورینګ کمپنۍ» سره ټرون لاسلیک کړی دی، چې د پروژې له بشپړېدو وروسته به ټول لوپ سیستم ۱۹ تمځایونه ولري او عمومي اوږدوالی به یې ۲۲.۲ کیلومتره وي.
چارواکي وایي چې د پروژې د لومړي پړاو جوړېدو چارې به د یو کال په موده کې او ټوله پروژه به د درېیو کلونو په موده کې بشپړه شي.

خزانه

بزګر د مرګ په وخت کې خپلو لمړنو زامنو ته وویل:
ـ ما په خپلو پټیو کې یوه خزانه پټه کړې ده. هغه پیدا کړئ .
لمړنو زامنو د پلار له مړینې وروسته کرونده لټ په لټ واړوله، خو خزانه یې پکې ونه موندله.
د کښت وخت راورسېد. پټي هسې هم اړول شوي وو، غنم یې وکرل. چې درمندونه واخیستل شول، بیا د خزانې د موندلو اسره ورپیدا شوه ، پټي یې واړول، راواړول خو خزانه نه وه ، مګر د کښت لپاره ځمکه تیاره شوې وه.
دوی ورو ورو په کار عادت شول او دې نتیجې ته ورسېدل، چې پلار په همدې عادت د خزانې نوم ایښی و، ځکه لمړنیان په اوله کې له کاره وېرېدې او په دې نه پوهېدې چې په کار عادت کېدل یعنې د مطمئینې خزانې موندل.

(د ځنګل له کتاب څخه)

د افغانستان اسلامي امارت
وزارت ترانسپورت و هوانوردی
د هوايي چلند وزارت
د تاسیس کال ۱۳۵۸
MINISTRY OF TRANSPORT & AVIATION
Islamic Emirate of Afghanistan

وزارت ترانسپورت و هوانوردی

ریاست اطلاعات عامه و نشرات

مجله ترانسپورت و هوانوردی

‹علمی ‹معلوماتی ‹فرهنگی

د سیلاب او تېزو اوبو پر مهال له تېرېدو ډډه وکړئ

د مسافرو خوندیتوب ته لومړیتوب ورکړئ